

Kmet, delavec in obrtnik
naš bodo narodu vodniki!

Izhaja vsako sredo.
Nerocnina:
za celo leto Din 50—
za pol leta „ 15—
za inozemstvo
za celo leto Din 50—
Inserati po tarifu. — Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži anamko za od-
govor. — Ne frankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetški list

Glasiló „Zveze slovenskega kmetškega ljudstva“.

Vsako uživa vse sadove
svojega dela in marljivosti!

Rokopisi se ne vra-
čajo. — Plača in toži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvoreki
ulici št. 7. — Telefon
inter. št. 566. — Račun
pri poš. čekovnem za-
vodu št. 11.568.

Resolucija Zveze slovenskega kmetškega ljudstva.

Razširjena seja »Zveze slovenskega kmetškega ljudstva« dne 26. oktobra 1925 izjavlja po zaslišanju poročil vodstva in zaupnikov ZSKL o političnem položaju ter o stanju organizacij sledeče:

1. Z zadostjenjem konstatiramo stalni napredek naših skupnih političnih, gospodarskih in kulturnih organizacij ter nepretrgano naraščanje njihovega članstva.

Zadnje skupščinske volitve dne 8. februarja 1925 so prinesle v »Zvezi« zastopanost strank preko 33.000 glasov, tako da je ona že na rezultatu teh volitev vobče druga najmočnejša organizacija v Sloveniji, ki temelji tako po svojem programu kakor po članstvu v širokih narodnih plasteh. Ugotavljamo, da so se vrste »Zveze« od zadnjih skupščinskih volitev znatno okrepile. Zlasti pozdravljamo z veseljem, da se tudi slovensko razumništvo pridružuje temu socialno-gospodarskemu pokretu ter stavlja svoje moči na razpolago narodu, iz katerega je izšlo.

Slovensko ljudstvo uvideva, da je potrebno popraviti napake politike, ki sta jo vodili SDS in SLS, katere posledica je bila popolna osamljenost slovenskega ljudstva v državi. K sreči se nahaja SDS na poti popolnega razkroja, kar je naravno, ker se je njena organizacija vzdrževala samo z nasiljem in drugimi politično nepoštenimi metodami, ki jih je uvajala v slovensko politično življenje, zlorabljaljoč tudi državni aparat v svoje strankarske namene, kar se ji sedaj onemogočuje.

Istotako vzdržema izgublja tudi SLS zaupanje kmetškega ljudstva zaradi svoje brezplodne in nesmotrne politike ter vseskozi pogrešene politične taktike. Slovensko ljudstvo, ki je to stranko poverilo s svojim političnim zastopstvom, uvideva, da leži glavna odgovornost za gospodarsko propadanje in politično brezpomembnost Slovencev na vodstvu te stranke, od katere se sedaj odvraca.

2. »Zveza slov. kmetškega ljudstva« vnovič poudarja, da je Slovincem nujno potrebno z vsemi močmi podpreti tisto politično smer, ki jo je v naši državi uvedel politični sporazum med Srbi in Hrvati. Ob varovanju naših posebnih slovenskih gospodarskih, socialnih in kulturnih potreb moramo Slovenci doseči slovo in sporazum s Hrvati in Srbi, da moremo, v ple-

meniti tekmi z njimi, uveljaviti svoje sposobnosti pri konstruktivnem delu za državo.

3. Polagamo posebno važnost na pravilno pojmovanje pri reševanju gospodarskega problema Slovenije. Po mirovni pogodbi okrnjena in odsekana od morja, nujno potrebuje direktne železniške zveze z jugoslovenskim morjem in najožjega prometnega spoja z ostalo državo. Zahtevamo nadalje popravilo in obnovo cest, ki so zaradi sedemletnega zanemarjanja skoro propadle.

Nujno je Sloveniji potrebna nadalje intenzivna podpora poljedelske in obrtne produkcije, zlasti še s pomočjo takšne carinske in železniško-tarifne politike, ki bo v skladu — s splošnimi gospodarskimi koristmi našega kmetško-delavskega naroda.

Odločno protestiramo proti dosežani davčni praksi v Sloveniji, ki upropašča vse naše narodno gospodarstvo, in zahtevamo, da se davčna administrativna služba postavi na zdrav gospodarski temelj resničnih državnih potreb in socialne pravičnosti. Izjednačenje davčnih bremen za vse državljane brez razlike po njih dejanski gospodarski sposobnosti se mora izvršiti istočasno z uvedbo enotne davčne administrativne službe.

4. V političnem pogledu zahtevamo predvsem, da se uvede nepristranska javna uprava po zakonih. Zato naj se popravijo vse pod prejšnjimi SDS in SLS režimi storjene krivice in naj se iz vseh vodilnih služb državne uprave odstranijo tisti funkcionarji, ki so kot pripadniki političnih strank kršili zakone. V Sloveniji naj se ustvari stanje, ki bo v skladu z državnim interesom, ki je podan z narodnim sporazumom.

5. Pozivamo končno vse politično neopredeljene, poštene Slovence, ki soglašajo z idejo narodnega sporazuma, kakor tudi one, ki so morda danes še formalno pristaši drugih strank, da se pridružijo našemu novemu in svežemu kmetško-delavskemu pokretu, ki naj izbojuje v bratski slogi in solidarnosti s tistimi političnimi skupinami, ki so s svojim dosedanjim udejstvovanjem zakriville današnje stanje slovenskega ljudstva in tistimi, ki niso imele pred očmi splošne koristi ne države ne ljudstva, ampak zgolj stranke, ki je dostikrat služila le špekulacijam posameznikov.

tem povedal dobesedno ono, kar sem jaz rekel v svojem predavanju v Ženevi dne 22. septembra. Na to se obrača proti zastarelim in brezmejnim pravicam angleških veleposestnikov, ki imajo v svojih rokah vso zemljo izven mest ter so plodne njive spremenili v lovišča in igrališča. V državi, ki je tako gosto naseljena, izkoreniniti kmeta in uničiti njive zato, da bi bilo dosti divjačine, je taka strahota, ki je dovedla Anglijo tako daleč, da tam ni več vasi, niti ni več dosti kruha, kar rodi sedaj vedno hujše posledice. Prva posledica je v tem, da je Anglija, ki je poprej bila upnik celega sveta, sedaj postala dolžnik Amerike. Druga posledica je v tem, da Anglija ne prevaža več polovice svetovne trgovine, kakor do svetovne vojne; nego samo še nekaj manj, nego eno tretjino. Tretja posledica pa je ta, da ima Anglija danes več, kakor eden in četrt milijona nezaposlenih delavcev, ki dobivajo letno blizu poldruga milijarde dinarjev podpore iz državne blagajne.

Popolnoma naravno je, da radi tega Lojd Džordž vzklikne takole: »Kakor otrok v neugodi kliče svojo mater, tako tudi vsi narodi, kadar pridejo v take neprimernosti, zahtevajo pomoč od podedelja, ki je mati nas vseh. Selo je rešilo Francijo po Napoleonovem porazu l. 1815. Ono je rešilo Francijo tudi po nemški zmagi v nemško-francoski vojni l. 1871. Selo rešuje Francijo tudi danes po opustošenju iz svetovne vojne. Narodi srednje Evrope se obračajo kot neizčrpni izviru prehrane in blagostanja. Zato je potrebno, da tudi Anglija pozove vse svoje nezaposlene delavce ali vsaj stotisoče nezaposlenih mladeničev, naj se posvetijo najvišjei svetoj poklicu, a to je obdelovanje zemlje. Naše narodno bogatstvo se sedaj ruši in razpada, a od tega razpadanja more ga rešiti edino obnovljeno selo.«

Tako sedaj modruje ta angleški liberal. On piše pametno, toda njegov nauk je zelo težko izvršiti. Vkljub temu je njegovo pisanje poučno za nas, kjer hoče kopica gospode celo naši današnji vladi na vsakem koraku naprtiti odgovornost za svoje špekulativne in sebične profite. Evo, razpravlja se na primer o carinah, a od naših (t. j. hrvatskih seljaških) ministrov se zahteva, naj brez obotavljanja in pomišljanja priznajo, da temelj

naše carinske politike mora biti zaščita domače industrije. To bi v praksi pomenilo, da se mora 10 milijonov kmetškega ljudstva dražje oblačiti in obuvati, a vse ono, kar kmetški narod pridelal in prihranil, mora še nadalje čisto dati tudi zastonj, samo da bi baje domača industrija napredovala in procvitala. Ali drugi primer: Za železnice, ki so potrebne v prvi vrsti fabrikantom, se še vzbudi zanimanje in se more za njih gradnjo najti denar, zato pa naj ceste in pota ostanejo še nadalje taka, kakor so jih pri nas zapustili Rimljani in Turki.

Tretji primer: V kmetijskem ministertvu izdelajo načrt za najpotrebnejša in najkoristnejša izsušenja nekih močvirnatih zemelj in blatnih jezer. Minister za te načrte zahteva denar iz državnega proračuna. Toda pride finančni minister ter jednostavno vse te kredite zmanjša, a časopisi to javijo v dveh ali treh vrstah brez vsake opazke kot najnavednejšo dnevno vest.

Četrti primer: Sedanji železniški minister je k sreči inženir. Zato ne trpi v prometu nereda in korupcije. Posegnil je tudi v »brodarski sindikat«, kjer mala kopica bogatašev brezvestno zanemarljivo državno korist in ostane državi dolžna 40 milijonov dinarjev. In glej, sedaj se vzdigne proti žel. minister Radojeviću prejšnji prometni minister Andra Stanić, eden od najuglednejših radikalnih prvakov in človek naravnost zatega poštenja, kakor pripovedujejo vsi, ki ga poznajo.

Od kod vse te strahote in, recimo takoj, tudi sramote za nas, ki smo kmetški narod in kmetška država? Od tod, ker sedanja narodna in seljaška vlada še niti ni začela delati, ker je bil njen predsednik odsoten, a predsednik seljaške stranke je izven vlade. Toda najboljši, najsposobnejši in spoznamu najbolj vdani prvaki obeh združenih strank začnejo sedaj na vseh področjih izvajati politiko sporazuma, to je politiko seljaške demokracije in tako bodo polagoma izginile vse te pojave, kakor izgine siva megla pred svetlim solncem. Hvala Bogu, da imamo sporazum in da so njegovi vstvaritelji soglasni v tem, da moramo kot kmetška država in kmetški narod v vsem voditi v prvi vrsti kmetško politiko, kajti s tem so zavarovani tudi vsi ostali opravičeni interesi.

Razpad.

Iz predvojnih razmer sta se rodili v Sloveniji dve stranki, liberalna ali takozvana »napredna« in klerikalna stranka. Obe stranki sta bili plod one politike, ki se je razvijala na Dunaju in z Dunaja ven po celi Avstriji.

Ko so narodi bivše Avstrije v drugi polovici devetnajstega stoletja dobili nekaj ustavnih pravic, se je narodnostno gibanje v celi Avstriji znatno okrepilo. Tudi med Slovenci se je jela probujati narodna zavest, namreč zavest, da smo tudi Slovenci narod in v boju za narodne pravice so si bili pri nas spočetka vsi Slovenci edini in slojni, posvetna gospoda ravno tako kakor duhovščina in starejši del naše današnje generacije se še prav dobro spominja duhovnikov, ki so javno nastopali s sokolskim klobukom na glavi. Takrat smo imeli prvič edinstveno slovensko narodno fronto.

Slovenska edinost pa žalibog ni dolgo trajala. Vlada na Dunaju je bila namreč nemška in vsi tedanji dunajski mogotci s habsburškim dvorom vred so se na vso moč trudili, naj bi Avstrija za večno ostala nemška. Zelle po ohranitvi nemškega značaja Avstrije pa je bilo gibanje številnih v Avstriji živečih narodov, zlasti slovanskih, za lastne narodne pravice silno na potu. Zato so skušali izrabiti vsako priložnost, da zanetijo med avstrijskimi narodi samimi razdore in tako oslabe njihovo odporno moč proti vsemogočnemu nemštvu.

Najlepša priložnost za sejanje razdora med tedanje avstrijske narode

Tedenski koledar.

Dnevi:

1. november: nedelja: Vsi sveti.
2. november: ponedeljek: Verne duše.
3. november: torek: Hubert.
4. november: sreda: Karol Bor.
5. november: četrtek: Emerik.
6. november: petek: Lenart.
7. november: sobota: Engelbert.

Sejmi:

2. november: Jesenice na Dolenjskem, Mirna, Cirknica, Vitanje, Lesice pri Pilštajnu, Višnja gora.
3. novembra: Zagorje ob S., Pišec.
4. november: Preska pri Medvodah, Konjice.
5. november: Krško.
6. november: Vel. Lašče, Kropa, Mengeš, Vrhnika, Brežice, Rečica, Sv. Lenart v Slov. gorah, Nova Cerkev, Selnica na Dravi, Sv. Vid pri Ptuj, Peklo pri Polčanah, St. Pavel pri Preboldu, St. Lenart - Zabuovje.
7. november: St. Vid pri Zatični, Ponikva ob juž. železnici.

Takratna slovenska inteligenca žalibog tega razdora ni razumela. Ona je v svoji želji po napredku, ki je bila gotovo iskreno in pošteno mišljena, žalibog obvisela samo na besedah »napredek« in »napredništvo«, ni pa pogledala stvari do dna in ni razumela pravega pomena »napredništva«, kakor so ga oznanjali z Dunaja pod židovsko patronažo. Tedanja slovenska inteligenca je videla samo svetlo in bleščečo zunanjo obleko »napredništva«, ni pa videla gnilobe in razkroja, ki se je širil pod blestečo zunanjo krinko in ni razumela ogromne škodljivosti židovsko-liberalnega z Dunaja prihajajočega »napredništva« (ki nima s pravim napredkom niti najmanj skupnega) za odporno moč slovanskih narodov proti nemškemu Dunaju! Če bi bila tedanja slovenska inteligenca to razumela, bi si bila gotovo v svoji preprosti poštenosti stokrat premislila, da zanese tisti čifutsko-naprednjaški zaplodek tudi med nas! To bodi njeno edino opravičilo!

Židovsko - nemško »napredništvo« in njegova načela pa so bila popolnoma nasprotna slovenskemu razumevanju socialne pravičnosti, nasprotovala so slovenskim gospodarskim načelom in nasprotovala so slovenskemu verskemu čutu. To ostro nasprotje je moralo roditi med Slovenci odpor proti škodljivemu dunajskemu evangeliju in če se je na čelo gibanja proti dunajskemu čifutskemu laži-napredništvu postavila ravno slovenska duhovščina in našla med ogromno maso slovenskega naroda tako širok odmev kakor ga je, je to samo dokaz, da je vsaj tedanja slovenska duhovščina mnogo globlje razumela duh in mišljenje svojega rodu, kakor pa tedanja posvetna inteligenca.

Lasanje in ravsanje med »liberalci« in »klerikalci« v Sloveniji pod Avstrijo je nam vsem še v predobrem spominu. Ker smo bili Slovenci že takrat majhni in slabotni, ni čudo, da so iskali liberalci in klerikalci na Dunaju in doma opore v svojih somišljenikih: »Klerikalci« so se v gotovih zadevah opirali na katoliški dvor, na katoliško v Avstriji še zelo mogočno plempstvo in na razne katoliške stranke, »liberalci« pa so iskali zveze pri dunajskem »Fortschritt-u«. Nemška dunajska vlada pa se je vsem skupaj smejala in jih ščuvala po potrebi drugega!

Mislimo, da smo postanek liberalstva in klerikalstva v Sloveniji razložili dovolj jasno. Kdor ima troho pameti, mora razumeti, da je liberalstvo in klerikalstvo plod nekdanjih avstrijskih razmer, in da sta obe skupini v polni meri »avstrijakantski«.

Predsedstvo „Zveze slovenskega kmetškega ljudstva“.

Selo bo spasilo svet.

Pod tem naslovom je napisal g. Stjepan Radić v zadnjem »Domu«, glasilu Hrvatske Seljačke Stranke, sledeči članek:

»Našim ljudem je dobro znano ime Lojd Džordž. To je Anglež, ki je še pred tremi leti bil predsednik vlade. Sedaj je vodja angleške liberalne stranke, ki ima v angleškem parlamentu sicer samo 56 zastopnikov, toda je pri volitvah dobila blizu tri milijone glasov ter je njen politični vpliv na Angleškem in v svetu mnogo večji, nego je razmeroma malo število njenih poslancev.

Lojd Džordž zelo pogosto javno govori, kakor je to navada pri večini angleških in sploh zapadnih državnikov, istotako mnogo piše, tudi v inozemske liste, naravno vedno s svojim podpisom. Često piše v dunajski list »Neue Freie Presse«, iz katerega prevede, seveda po dogovoru s piscem, nekatere članke tudi beogradska »Politika«, ki potem pristavi, da je Lojd Džordž napisal članek ravno za njo.

Tak članek je »Politika« prinesla tudi pod naslovom: »Poljedelski feudalizem na Angleškem«. V tem članku pisec svetovno vojno čisto imenuje potop in s tem dovolj jasno doka-

zuje, da se ne zavzema več z nekdanjo svojo vojno politiko.

Pisec nadalje mnogo in dobro primerja nekdanja fevdalna (t. j. grofovska ali grajščinska) veleposestva velikim skrinjam, ki so zaprte z sedmimi ključavnicami, a so polne blaga. Te skrinje so mladi kmečki narodi v Rumuniji, na Češkem, na Poljskem in v baltičkih državah odprli in razdelili med kmete, ki naj iz njih jemljejo kruh, pravico in svobodo. Zanimivo je, pa tudi čudno, da Lojd Džordž med mladimi kmetjskimi narodi, ki so razbili grofovsko veleposestvo in jih izročili kmetom, ne navaja tudi naše države. Gotovo ni pozabil to storiti, nego morda sodi po onem, kar se je doslej delalo z našo agrarno reformo. Morda ve, da je doslej bila le neumno brezsrčno strankarsko sredstvo za pridobivanje volitev, a ne velika in blagodejna sprememba zemljiških posestnih odnošajev ter pravično in pošteno priznavanje glavnega kmetškega prava, prava na zemljo.

Ko je Lojd Džordž tako pohvalil mlade in zdrave kmetke narode, je ostro in neizprosno razkrinkal posetne razmere na Angleškem in je o

Kako pa je danes? Ali sta te dve skupini že danes opravičljivi in razumljivi, ko živimo v popolnoma drugačnih razmerah kakor v Avstriji?

V Avstriji je vladala katoliška dinastija — v naši državi vladar monarh pravoslavne vere. V Avstriji je imelo veliko besedo katoliško plemstvo — pri nas plemstva sploh ni več. V Avstriji je bila ogromna večina prebivalstva katoliška — danes so pri nas katoliki v manjšini. V Avstriji je imel židovski velekapital silno moč — Srbi pa se v tem oziru židov prav malo boje. V narodnostnem oziru smo bili prej teptani — danes pa smo (vsaj na papirju) sestaven del gospodarskega življa v državi.

Ze našete razlike med nekdanj in sedaj nam dokazujejo, da določajo naše današnje državno in sploh vse javno življenje čisto drugačne sile, kakor v Avstriji! Logična posledica tega spoznanja mora biti, da se mora tudi naša politika prilagoditi novim razmeram, da je staroversko »liberalstvo« in »klerikalstvo« za današnje

razmere odveč in da moramo iskati novih potov, če hočemo kaj doseči!

Novih potov v slovenski politiki ne išče ne staro liberalstvo, ki se danes pokriva s plaščem »jugoslovanske demokracije« oziroma z zamazano krpo samostojnega demokracista, ne išče pa jih niti Slovenska ljudska stranka. Slovenska samostojna demokracija goni farje in mežnarje, klerikalci pa polagajo vse svoje upe v zlorabo vere za svoje politične namene. Ljudstvo pa čuti, da se je farška gonja prežvečala, a ravno tako se je začelo ustanavljati tudi zloraba vere na drugi strani in zato zapuščena stare, preperle ladjice iz avstrijske dobe. Ljudstvo se bo oklenilo onih, ki bodo dali Bogu, kar je božjega, duhovščini, kar je njegovega in ljudstvu, ker je njegovega. Ta načela skuša in bo skušala uveljaviti v našem javnem življenju »Zveza slovenskega kmečkega ljudstva«. Mi se moramo otresti starega blata in obleči novo, današnjim razmeram primerno prirojeno politično obleko.

K. L.

in če se jih je še toliko obrekovalo, a spoznalo je vedno tudi sebičneže, pa če so se zavili še v tako lepo pavovo perje in so se toliko hlinili, češ da delujejo kajpada zgolj iz ljubezni do ubogega ljudstva.

Vzgajajmo ljudi k nesebičnosti! Vzgajajmo ljudi, a ne spekulante! Spekulanti naj gredo drugam! So stranke v Sloveniji, kjer tudi spekulante radi sprejemo — vsled pomanjkanja boljše robe!

Na naslov č. duhovščine.

(Piše kmet iz ljubljanske okolice.)

Članek pod tem naslov v št. 44 »Kmet. List« smo vsi pravi kmetje in ostali podeželani sprejeli v velikim navdušenjem. Saj je ta članek odpiral pogled v ono strugo, po kateri teče mogočna reka — volja in mnenje širokih mas podeželja, ona reka, katera izvira v preprostih, a poštenih kmetijskih srcih, ona reka, katere tok zamanj skušajo motiti. Ako bi kedo proti naši želji izval iz naših src tok hudournika, potem ta reka ne bo prizanesla niti umetnemu desnemu, niti levemu bregu!

Našemu podeželju so gotove skupine vsilile boj, ki smo ga prisiljeni vojevati, da očuvamo svoj obstanek. Ne vsiljuje nam v tem resnem času igro slepe miši, da ne izzovete sovraštva napram sebi in ne škodujete vzvišeni stvari, kateri služite; da ne zasejete nezaupanja na polju, na katerem sejete vzvišeno seme — nauke Onega, ki je učil Resnico in obodil laž, sovraštvo in pretirano sebičnost.

Radi verjamemo, da je Vaša bojažen, odkrito stopiti v naše vrste, nekoliko razumljiva. Saj nam povedo Vaši stanovski tovariši, ki so to že storili, koliko je marsikaj tak »grešnik« moral vsled tega prestati preziranj in zapostavljanja predvsem od strani višjih cerkvenih mest. Toda za pravično stvar je lahko marsikaj potrpeti. Tudi mi, odkriti borci za zdravo kmetisko misel, smo bili deležni najrazličnejših šikan; tudi nam se na poti, ki nas vodi k cilju, mečejo pole na pod noge; tudi na nas vale debele oblake laži ter nas skušajo obdati z umetno nočjo obrekovanj, toda: naša ideja je tako močna in zdrava, da njeni žarki prej ali slej prodre vse te slabosti gotovih človeških plasti.

Zato pozivamo vse č. gg. duhovnike: ne bojte se stopiti v naše vrste, da izbojujemo pošten boj za pravično stvar! Ako pa si nekateri iz sicer razumljivega, toda ne popolnoma utemeljenega razloga ne upate sodelovati, tedaj delajte vsaj na to, da se osnuje Vaša stanovska nestrankarska organizacija. Kako velikega pomena bi bilo to v današnjem razburkanem političnem življenju! Posebno še, če bi taka Vaša nestrankarska organizacija hotela dati zavetišče in biti šola onim, ki še niso dozorili za politično udejstvovanje. Saj vidimo, da velika večina pristašev nekaterih političnih strank ne ume pojmovati cilj »političnega nastopa. Istotako vidimo, kako mnogi ljudsko nevednost izrabljajo v svoje sebične namene. Prevarano ljudstvo prevaro sicer prej ali slej spozna, a posledica je, da postane neizpeljivo do vsega in s tem postane pogosto tudi nedostopno za napredek. Konservativnost

kmetu ni prirojena, nego je posledica nešteto kratne prevare od strani brezsrčnih koristolovcev. Uprav vsled tega je mnogim preprostim ljudem vsak inteligent »škrice« in vse je »sama lumparija in goljufija« in »vsakemu je samo za njegov žep«. Tako iz nezaupanja končno postane sovraštvo.

Ne bojte se zato č. gg. duhovniki stopiti v naše vrste in delati nesebično z nami na korist kmečkega ljudstva ali pa vsaj v nestrankarski organizaciji ljudstvo poučevati in usposobljati za politično udejstvovanje. Morebitno trpljenje radi takega dela Vam bo lajšala zavest, da ste se žrtvovali za izboljšanje položaja onega stanu, na katerem sloni vse in ki Vam ne bo nevhvaležen. Najmanj se Vam je bati pomanjkanja. Če kmet preživlja one, ki tega niti najmanj ne zaslužijo, tedaj tudi svojih dobrotnikov ne bo pozabil, ako mu pomagajo na pot človeka primernega življenja.

V — ar.

Naša industrija in carinska politika.

Država, kakor je Jugoslavija, ki je bogata na zemeljskih plodovih in na rudi, je naravno, da si mora ustvariti lastno industrijo. Industrija pa se mora ustvarjati takšna, da je konkurenca z industrijo sosednih držav mogoča. Pri nas tega ni ter se je hotelo vzdrževati našo industrijo samo z visoko zaščitno carino.

Visoka zaščitna carina postaja pogubna za državljane same, ki so z zakonoma vezani služiti se produktov lastne industrije. To stanje, ki ga ustvarja naša carinska politika v zaščito domače industrije, je nevedrno. Cena industrijskih izdelkov, ki jih kupuje kmet, niso v nikaki primeri s ceno produktov, ki jih prodaja. Temu stanju je treba iskati in najti odpravo, ako hočemo in moremo biti urejena, življenja zmorna država.

Pri nas obstoja napačno mnenje, da je kmet nasproten domači industriji ali neinteresiran na isti. To ni

tako! Kmet je oni stan, ki je največ interesiran na uredbi in ustvarjanju domače industrije, ker drugače mora on kriti deficit uvoza in izvoza. Kmet je tudi glavni odjemalec industrijskih izdelkov, zato je prizadet na tem, kakšna je in kako obstoja industrija v državi.

Večkrat smo že poudarili, da industrija, katero je treba ščititi in vzdrževati z zaščitno carino, ni zdrava. Dovoljna zaščita bi morala biti samo v toliko, kar stane prevoz uvoza tujih industrijskih izdelkov. V »Trgovskem listu« z dne 16. julija t. l. opravičuje centrala industrijskih korporacij povisek uvoznih carin, da je to le začasno kot postavka za podlago trgovskih pogajanj z zunanjimi državami. Ta argument ne drži, ker naše carinske politike ne more smatrati nikak država več za resno kot kompenzacijo za trgovske pogodbe, ker ni ne ena država več odvisna od naših kmetijskih pridelkov, ki jih mi izvažamo. Časi ugodnih kompenzacijskih trgovinskih pogodb so minili. Države, ki so bile od nas odvisne (posebej Avstrija), so se drugod oskrbele, kakor za uvoz kmetijskih pridelkov, tako za izvoz industrijskih izdelkov. Povisek avtonomnih carinskih tarifov v naši državi ni nič drugega kakor ugoditev domačim industrialcem. To je malemu številu mogotcev na škodo vseh milijonov državljanov.

Ponavljamo: Smo za domačo industrijo, ali ta mora vendar enkrat postati konkurenca zmorna. Večno ne more držati izgovor o prevarnih neurejenih razmerah. Takšna strpljivost naših državljanov mora postati za naše celokupno gospodarstvo pogubna. Kdo je kriv, da se naša industrija ne more postaviti na višino tujezemske? Je li to podjetnik ali delavec? Če je podjetnik kriv, ni vredno, da cela država za njega trpi, če pa delavec, se more in mora temu odpomoči, saj je naš delavec najboljši v Ameriki in v Nemčiji, kako da ne bi bil doma dober?

Z drugo besedo: ako domači industrialci ne morejo vzdržati tuje konkurence, naj jo pustijo. Zaradi malega števila državljanov-industrialcev ne moremo trpeti pogube celokupnega kmetijskega gospodarstva. Industrializacijo države pa naj prevzamemo tuji državljani. Izgovori o nacionalizaciji so ničevi, če mora narod na korist nekaterih gospodarsko propadati. Tudi ugovor, da tujec odnese dobiček v druge države, ne drži. Ako industrije ne ščiti carina, ne bo mastnih dobičkov za odnos kapitala, nasprotno, tuji kapital se dovede v našo korist.

Ivan Mrmolja.

„Kjer stoji malik, trava ne raste.“

(Dopis.)

V mestu K., industrijskem in trgovskem središču nemškega otoka, je sestrastna osnovna šola s 15 razredi in paralelkami. Silno važna je ta šola z ozirom na naše slovenske nacionalne razmere. Pred vojno je bil tu samo nemški pouk. Mislili smo,

da nam postane šola sedaj »bunčica v česur«. Toda nekdo je dobil preveliko oblast nad njo in nad našim občinskim denarjem. Zelo znana je ta roka, ožigosana že javno v tisku! Kakor v trgu R., tako tudi tu ne dela dobro! Okolišole je dala postaviti še eno

LISTEK.

Joško Sottler:

V Podsredi in na „stranskem“ gradu.

Moj letošnji dopust se je nagibal h kraju; še par dni in konec bo prijetnemu odhodu, prostosti in brezdelju.

Razmišljal sem, kako izkoristiti baš zadnje dni dopusta kar najbolje. To se pravi: prijetno, koristno, pa vendar brez denarnih žrtv; kajti ten državni uradnik ne more doprinasati. Dandanes namreč. Včasih, pravijo, je bilo vsaj nekoliko drugače...

Razmišljal sem, toda pametne misli ni bilo od nikoder. Preneumno: od zamišljenega prijetno ne bi bilo tudi koristno in obratno, nič brez stroškov itd. In jaz sem hotel, odnosno tudi moral kombinirati.

Brezplodnega ugibanja me reši sestra. »Uberimo jo jutri v Podsredo,« pravi; »obiščemo Stare Gore, kjer bo žegnanje, in nazajgrede si ogledamo »stranski« grad nad Podsredo; gotovo je, da Ti zleta ne bo žal!«

Pristal sem; ideja je bila lepa.

Bil je krasen dan, dan sv. Evstahija in tovarišev v mesecu septembru, ko smo jo mahnili nekako ob 7. uri zjutraj iz Gornje Pohorje preko Plešivice v severozapadni smeri: sestra, brat in jaz. Kaj nam je bilo 3 ure normalnega, mestoma prav napornega hoda!

»Kot srne« lahkilih nog smo ga prevlil menda v 2 urah.

Iz Plešivice, čije severozapadni obronki so baje polni velikih plasti rjavega premoga, smo se spustili po strmi, skoraj navpični stezi v divje-romantično globel: v Močnik. Skozi temni gozd, last brežiškega veleposresta, nas je vodila pot; drevesalstvo z že orumenelim listjem — kinčem jeseni — so tajinstveno šumela; tu in tam je odpadel kak že odumrli list in solnce, naš spremeljalec, je nekam otožno prodiralo skozi krone dreves, ki so bila še nedavno v bujni vegetaciji, a se sedaj nagibajo k uspanjavi, k počitku preko zime. Večni circulus vitiosus!

»Skozi Močnik kake pol ure. Pot nas pelje mimo dveh malih mlinov. Domislil sem se one znane kitice:

»Klipe klope, klipe klop,
Mlin pod goro gre v kalop...«

Zares idilično! Pasiramo se siromajno bajtico v dolini in potem navkreber. Od daleč nas pozdravlja cerkva sv. Ožbalta. Zre ponosno na nižje ležeče vase in posamezne naselbine naših tu takojimenovanih Gorenjcev. Za malo časa in smo tudi že pri njej. Je podružnica župne cerkve v Podsredi, kraj, kamor spada, pa imenujemo Pečice. Takoj za Pečicami — evo naše Orlice (633 m), ki obvladuje po njej imenovano Orliško gorovje. Pečice imajo svojo zgodovino; s planote, na kateri stoji sedaj

cerkva, so baje odbijali naši predniki prav uspešno kolone Turkov, ki so prodirali semkaj iz Sotelske doline preko St. Petra pod sv. Gorami in od drugod. V duhu nam se poraja slika iz tistih časov: goreče grmade, bojni krik in ropot, grozote. Tu križ, tam polumesec in šele po dolgih, težkih preizkušnjah za naš ubogi narod je zmagal križ.

Se 150 do 200 m navzgor in na Golem vrhu, zapadni predstraži Orlice, smo. Nudi nam se razgled, da je kaj: proti jugu del Posavja z Gorjanci v ozadju, proti zapadu Veternik in Bohorsko gorovje z Bohorjem (1024 m), proti severu Donati (883 m), Boč (980 m) in še dalje konture našega Pohorja. Pa tudi proti vzhodu razgled ni zaprt; preko St. Petra zremo v prijazno Sotelsko dolino in še naprej tja v zagorska brda sosedne Hrvaške. V posavsko-sotelski kot-zastirajo pogled orjaški Špiček in Prestagora (698 m) nad Pišecami, Silovec nad Sromljami ter Pleševica nad Gornjo Pohance. In od južnega vzhoda Orlice naprej proti Pohanci ozka dolinica, po kateri se vije mirno žuboreč potoček Močnik.

Nekako ob severnem vzhodu Orlice leži Podsreda. Lep, simpatičen trg, razprostira se ob cesti St. Peter, Koprivnica, Kozje. Na drugi strani doline z vijugasto Bistrico v sredi se dvigajo Stare Gore z znano romarsko cerkvico. Še po serpentinasti cesti kvišku in evo nas na cilju.

Cerkveno opravilo z redko lepo pridigo ter molitve za lepo vreme in verniki so se razhajali. V vseh smereh posebna procesija pojoč po cesti proti Koprivnici. Malo okrepčila v Podsredi, z dopisnicami par spominov dragim in ob nedolžno-zvedavem spremstvu pogledov nekaj črnokih Podsredčank smo nastopili pot proti domu — tokrat mimo Podsredčkega gradu.

Podsredčki, po domače »stranski« grad! Odkod oznaka »stranski«, ne vem. Za prebivalce južnega pobočja Orliških gora je grad sicer res nekoliko ob strani, toda to menda še ni vzrok oznaki.

Grad, čuvar nad Podsredo, je sezidan na mogočni skali, ki moli drog in iz strmega gorskega pobočja. Krog in krog njega prostrani gozdovi. Lega gradu je od treh strani zavarovana, skrita; razgled je mogoč le preko Podsrede tja v Sotelsko ravan, a je toliko lepši.

V spremstvu neke dame iz uprave veleposresta smo si ogledali notranje grad. 18 sob, visok stolp, kapelica, posvečena sv. Filipu in Jakobu, 3 kleti in razne pritlikline, to je glavno. Posebnosti ni. Prostor, razen onih uprave in gospodarstva, so prazni, ali ne služijo prvotnemu namenu. Skozi prazne, pomanjkljivo zaprte, ali sploh samo še priprte prostore vleče močan preprih in njega odjek, čudni glasovi in škripanje, se mi je zdel kot žalovanje za nekdanjimi boljšimi časi.

si, odnosno takratnimi tukajšnjimi gospodarji. Ni pomoči; tako mine posvetna slava...

Veleposrestvo Podsreda meri okoli 2000 kat. oralov površine. Gozdne kulture prevladujejo. Sedanji posestnik je knez Windischgratz. V kolikor sem informiran, so bili njegovi predniki: baron pl. Lazarini, grof Apfalterer, grof pl. Barbo, grof Erazem pl. Tattenbach, baron Herberstein, Allanus de Serna, Martin Gilling, Joerg Schnitzenbaumer, Pongrac pl. Auersperg, grof Friderik Celjanski, škofija krška, baron pl. Sonneck, Henrik pl. Schaerfenberg in Menhard pl. Herberg. Menhard pl. Herberg je, če se ne motim, prvi znani lastnik ali posestnik te graščine; živel je v 13. stoletju. Kdo je grad sezidal in kdaj, ni znano. Gotovo je, da priča danes komaj za silo vzdrževana, a še vedno solidna stavba tega gradu nemo o davni prošlosti.

Zatopljeni v nekdanj in sedaj, v to, kar je bilo in danes ni več, smo končali obisk, oziroma gostovanje. Zadnji pozdrav raz vrhunca in grad je izginil v gozdu tam za goro.

Ni nam bilo žal tega dne. Okrepili smo duha in telo z izletom skozi del lepega in zato po zletnikih neupravičeno zanemarjenega najjužnejšega Alpskega gorovja in — vsaj jaz sem prišel sicer popolnoma na svoj račun. In to je bilo — pri vsej nesebičnosti — takrat glavno.

drago ograjo, napravila si je vrt in velik čebelnjak — to se pravi, žrtvovala je zelo veliko občinskega denarja — tudi — v svojo korist. Privoščimo, prav! Prav pa ni, če šola radi tega propada!

Silno revni delavski otroci so še sedaj brez knjig. Učitelj boječe prosi za nje, a odgovor se glasi: »Čebelnjak je predrag, knjig letos nikakor ni kupiti na račun krajnega šolskega sveta.«

Manjka učil, vojak in leta so končala marsikaj. Učiteljstvo toži, da ne more poučevati. Kupilo se tekom več let ni ničesar (Pač — dva zemljevida. Letos celo Slovenijo!) Učni uspehi — moj Bog! Splošna pozabljenost! Na pritožbe stereotipnih odgovorov: »Čebelnjak je predrag, ograja predraga!« — Uboga šola v bogati občini! Kam gre denar, vsako leto določen za učila v proračunu? Za ograjo?

Učitelj, oče mnogobrojne družine, si kupi svinčnik, radirko, preparacijo za uradno uporabo na račun krajnega šolskega sveta. Strašna jeza, grmi, treska! Mnogi stiskajo zobe in so si kupili letos tudi ročne kataloge s svojim denarjem. Dva ne moreta — gorje! »Pasivna resistenca!« Radi tega in ker revni otroci nimajo denarja za »Kalender«, grozi adlatus s pohodom v Ljubljano in z g. dr. Pestnikom!

Razne politične vesti.

Narodna skupščina. Kakor je po sestavi predvideno, se je v torek dne 20. oktobra otvorilo jesensko zasedanje narodne skupščine. Začasno predsedstvo je vodil najstarejši poslanec Asta Lazič (Davidovičev demokrat) iz Južne Srbije Srbije. Na dnevnem redu so bile volitve predsednika, dveh podpredsednikov in štirih tajnikov. Izvoljeni so z ogromno večino glasov: Marko Trifković (radikal), predsednik; Nikola Subotić (radikal), I. podpredsednik; Stanko Šibenik (radičevci), II. podpredsednik; tajniki so: Rude Bačinić in Josip Zagorac, radičevci ter Kobasica in Pavlović, radikala. Dne 22. oktobra se je vršila seja za volitve finančnega odbora. Ta odbor šteje vsega 31 članov. Volitev se vrši po proporciji in so dobili radikali 13, radičevci pa 6 članov, med tem ko imajo vse ostale stranke skupaj samo 12 članov. Vlada ima potemtakem 19 članov v finančnem odboru ali skoraj dveterdinsko večino. V finančni odbor je izvoljen tudi tov. Pucelj. V ostalem je te dneve narodna skupščina razpravljala o invalidskem zakonu. Razprava se vrši na podlagi načrta prejšnje vlade, ki pa je za invalide zelo neugoden. Sedanja vlada bo skušala spraviti v zakon čim največ za invalide ugodnih odredb.

Depolitizacija Kmetijske družbe. — Veleposlovni g. urednik! Bral sem ta teden v »Jutru«, da zahteva dr. Žerjav, naj politika izginje iz Kmetijske družbe. Ta zahteva je gotovo pravilna, čeprav je po mojih mislih, kolikor se tiče Kmetijske družbe, čisto odveč, ker vsi vemo, da Kmetijska družba jako uspešno deluje na gospodarskem in ne na političnem polju. Jaz bi pa vprašal nekaj drugega. Zakaj pa se ni depolitiziralo uradništva in zlasti učiteljstva? Ali so uradniki tukaj, da podpirajo uradno kakšno politično stranko, ali so zato tukaj, da uradujejo po zakonu? Ali plačujemo učitelje za njihovo agitacijo za samostojne demokrate, ali za poučevanje v šoli? Pred tem pragom naj pometa SDS, Kmetijsko družbo pa naj pusti v miru.

Da se ne pozabi. Ali se še spominjate onega članka v našem listu, kjer smo zapisali, da smo Slovenci majhen narod (po številu) in da nam zategadelj ni mogoče drugače nič doseči, kakor da se borimo za drobtine, ker ne moremo mi sami odločevati o vsem? Ali se še spominjate, kako so takrat padli po nas esesarski in samostojni demokrati in se v svojih časopisih norčevali iz našega odkritega in poštenega priznanja dejanskega stanja? Na bahavo kričanje koroševcev in samostojnih demokratov se mi takrat nismo bogve kaj ozirali, ampak smo rekli, da je treba le nekoliko počakati, pa bomo videli, kdo ima prav. In kakor že mnogokrat, je razvoj dogodkov dal nam popolnoma prav. Mi smo že parkrat omenili razne »intervencije« bahavih in kričavih esesarskih gospodov v raznih ministrstvih, o katerih dotični gospodje sami tako radi poročajo v svojih glasilih in smo vselej vprašali: Kaj pa je zaničevana »drobtina«? Če n. pr. posl. Brodar poroča v »Slovenec«, da je izposloval pri ministru za kmetijstvo brezplačen prevoz krompirja iz Stajerskega za Gorenjce, ki so imeli slabo krompirjevo letino — ali ni to na

Knjižničar: »Nemci so dobro preskrbljeni, a slovenskih pride le po 6 knjig na razred in paralelo. Razredniki prosijo, otroci bi radi čitali, kupimo kaj in skrbimo za slovenski jezik!« — Ni denarja!

Šola, ki je polna otrok cel dan in pozimi tudi zvečer, je mnogo trpela od vojaštva, stene umazane, ponekod smrdi. Še enkrat niso bile prebeljene. Na table je mogoče pisati s težavo. »Bo že!«

Za šolo: »Ni, ni, ni,« a za gospoda, ki vrlo dobro zna: »Je, je, je!«

Eh, samo da so kumare, paradižniki pa med za gospoda upravitelja in nadzornika po milosti stranke. Kaj slovenski jezik, kaj naša deca, kaj vzgoja! Na bolj eklatanten način ni dokazal še noben — kot ta steber »demokratizma« — da mu je vse to hekuba — tudi demokratizem!

Prav ima gospod minister, ko hoče depolitizirati šolo: politični eksponenti so se pokazali tudi drugje za nepravo zlato!

Kulturna škoda po njih je že ogromna. Zato vre v učiteljstvu! V Ljubljani je celo zagnalo! — Trava zeleni, konvikt uspeva.

Mi starši pa pazimo na šolstvo bolje, mi hočemo napredka!

Starši.

dobiti ljudsko zaupanje le z milostnim dovoljenjem brezpomembne klike, to je že nekoliko predebela! Kdo vruga se dandanes meni za samostojne demokrate, ki sami ne vedo, kam bi se vsedli? Ali gospodje okoli »Jutra« ne vedo, da je doba takozvanih »narodnih pervakov« že minula in da si naš kmet sam po svoji volji izbira in voli može svojega zaupanja?

Brezuspešna intriga. Kot nekaj odgovor na razne za samostojne demokrate zelo neprijetne novice v zadnji številki »Kmet lista«, je objavilo »Jutro« uvodnik, v katerem pripoveduje, kako se posl. Pucelj »slabo godi«, kako se mu vsi računi pone srečali, da zastoj čaka na ministrsko mesto itd. Naj nam »Jutro« oprost, da na take brbljarije sploh ne odgovarjamo. Tisti, ki se mu v Sloveniji »slabo godi«, je kvečjemu SDS. Odgovoriti pa hočemo na nekaj drugega, kar piše »Jutro« v istem uvodniku, da so samostojni kmetje poskušali izriniti iz organizacije Prepeluha in njegove republikance in da so se v to svrhu zvezali celo z radikali v Mariboru itd. — To je predrzna izmišljotina, preračunana na sejanje razdora in razkola v vrstah naše »Zveze«. Namen tega podlega podtikanja je, napraviti v naših vrstah zgago in zdraho in zanetiti medsebojno nezaupanje! Mi pa politična sredstva te vrste že predobro poznamo in zato na tako trapařijo ne bomo nasledili, ampak bomo še čvrstejši skupaj držali kot jeklo! G. dr. Žerjava pa prosimo, naj svoje ljudi opozori, naj se s takimi budalostmi raje več ne blamirajo!

Kdor rešuje utopljence, navadno sam utone. Odkar so naši policajdemokrati zleteli iz vlade in nimajo prav nobenega izgleda več, da bi zopet kdaj mogli odločevati pri usodi našega kmetjsko-delavskega ljudstva, so silno obupani. Kakor pa se utopljeneč lovi za vsako bilko, tako tudi oni v svojem smrtnem boju uporabljajo vsa mogoča sredstva. Skušajo zatajiti svoje meščansko-kapitalistično poreklo in se prilizujejo kmečko-delavskemu ljudstvu. Na drugi strani pa love posamezne naše pristaje na vseh koncih in krajih, izvabljajo iz njih razne nepremišljene izjave, ki jih potem v svojem kapitalističnem časopisu natiskujejo pod velikimi in kričečimi naslovi. S tem hočejo v vrste naših pristajev prinesiti zmedo. Doselej sicer niso imeli večjih uspehov, toda nekateri, ki so še popolnoma liberalno navdahnjeni in ki se niso mogli vzdržati v našo kmečko-delavsko ideologijo, so vendarle nasledili. Tako je objavil v »Jutru« g. Stoklas nek članek, v katerem grdi naše mariborske somišljenike in tudi takšne, ki so zaradi dela v stranki bili obsojeni na večletno ječo, med tem ko se je on sam družil z demokratskim poslancom dr. Pivkom. Haložani so se na tega moža že dolgo pritoževali, toda sedaj se je obsodil tudi sam. Vsak naš somišljenik, kadar ga kaj boli, vé, kam se mora obrniti po pojasnila in kje se mora pritožiti, ako mu kaj ne uga. Zato so tu strankina načelstva, tajništva in uredništvo našega glasila. Kdor pa išče pojasnil pri naših najhujših nasprotnikih, naj kar pri njih ostane. Mi ne bomo jamrali za njim.

Veleblagorodno »Jutro« od zadnjega četrtega posvetilo je »Kmetskemu listu« cel uvodnik. Pod vsako besedo trepete najmanje pet kilokramov žolca. Tolika je jeza radi zafurane SDS politike! Naj »Jutrovci« vprašajo zdravnike in bdo zvedeli, da ni pomoči bolniku, kateremu se je razlil žolč! Tudi g. Macafizelj so na nas obrnili svoje oko. Ponatisnili so v svoji »Jutrovi« rubriki celo vrsto naših beležk. Prav tako, je njihova rubrika — četudi brez njihove zasluge, a z njihovimi sodelovanjem le v toliko, v kolikor so pristavili svoje macafizeljsko ime — bila enkrat vsaj — vredna čitanja!

Je pomagalo in zaleglo. V zadnji številki našega lista smo si dovolili povedati par krepkih in odločnih rešnic samostojnim demokratom v bok. To je bil naš odgovor na grdo pisanje »Domovine« o samostojnih kmetih oziroma o naši »Zvezi«. Nas ni nič zanimalo, da je en tak lep samostojni-demokratski izliv v »Domovini« podpisal sam dr. Žerjav, ampak smo udarili z betom nazaj. Kakor vidimo iz zadnje »Domovine«, je naš udarec zalegel. Dr. Žerjav je namreč tudi v zadnji »Domovini« objavil uvodnik s svojim podpisom, a v celem uvodniku ne omenja ne samostojnih kmetov in ne Zveze niti z besedico! Tako je prav. Če se bo on s svojimi tovariši vred dostojno obnašal napram nam, se bomo tudi mi držali pravil dostojnosti, če bo pa on po nas zamahnil enkrat, bomo mi po njem dvakrat in to temeljito. Sedaj naj izbira!

Poslanec Pucelj za god je poklonil neki gospod MAC od »Jutra« sledečo pesmico, ki je izšla v nekem zagrebškem listu kot dopolnilo v »Slovenec« objavljene šale, da so ljubljanski mestni gerenti zbežali iz samostojni-demokratskega tabora vsak v kakšno drugo stranko: »Po kucanju na vrata — na radikalska sva — na klerikal-ska i na — još radičevska ta«. — Poslanec Pucelj nam sporoča, da se gospodu MAC-u najtopleje zahvaljuje za poklon in obljuba, da mu bo poslal za njegov god natlačen koš najlepšega — osata.

Neprijetno je poščegetala samostojne demokrate odločna beseda glavnega glasila »Samouprave«, ki se zavzema za zedinjenje vseh SLS nasprotnih strank v Sloveniji, ki odobrava današnjo politiko sporazuma. To je za samostojne demokrate migljaj s kolom, da še dolgo ne bodo razpolagali v Sloveniji z vso državno močjo, kakor pri zadnjih volitvah. To gospode peče in boli.

Beg iz samostojno - demokratske stranke se nadaljuje na vsi črti. Odkar so po priznanju samega Pašiča samostojni demokrate morali zapustiti ministrske stolčke na zahtevo radičevcev, so ostali brez moči in brez vpliva in kakor vse kaže, se še dolgo ne bodo dokopali do vladne moči ali pa nikdar več. Onemoglost samostojnih demokratov so prvi spoznali uradniki, ki so prej iz golega strahu za svoj in svojih rodbin kruh morali delati tlako samostojnim demokratom. Danes uradniki vedo, da se jim samostojnih demokratov ni treba več bati in zato zapuščajo trumoma samostojno - demokratske vrste in se politično opredeljujejo popolnoma svobodno, kamor koga vleče srce. A tudi oni ljudje na deželi, ki so prej iz različnih vzrokov podpirali samostojne demokrate, se danes odvrčajo od njih, ker vidijo, da so danes brez vsake moči. Polom samostojno-demokratske stranke so predvideli vsi, ki vedo, da se da vsaka stranka držati samo iz njene notranje moči, ne pa z vladno pomočjo in milostjo. Samostojni demokrati so nekaj pomenili, dokler so preganjali neke vrste orožniki radičevci, komuniste itd. Danes pa so izgubili vsak pomen, ker so radičevci v vladi, komunistov pa nič več ni. V deželi, kjer ni »razbojnikov«, so tudi orožniki nepotrebni.

G. Žerjava še enkrat vabimo, da javnosti pojasni, kako se je dvignil sekvester (državna uprava) na veleposelstvu Lamezan-Salins v Kokri. Pod kakimi pogoji se je to zgodilo? Kedo je dobil posestvo v izkoriščenje? Ali so oni, ki so od stvari imeli koristi, demokrate ali niso? Sploh vse povejte, kar veste o tej stvari, ki zanima vso javnost.

Znamenita izjava. Nedeljski »Slovenec« priobčuje izjavo, »skoraj polnoštevilno« zbrane duhovščine šmarske dekanije, ki »enodušno pomiluje tiste

svoje tovariše, kateri morebiti iz nezadovoljnosti z vodstveno taktiko ali kakaga drugega neutemeljenega razloga razdirajo s svojim nastopom Slovensko Ljudsko Stranko«. Isti »Slovenec« par dni poprej ogorčeno trdi, da ni res, da bi bil v SLS razdor, a duhovniki šmarske dekanije govore ravno nasprotno. Kdo laže! »Slovenec« kajpada ne, saj je dober krščanski list!

Pozabljenost. »Slovenec« se je spravljal po kratkem odmoru zopet na Pucelja in Prepeluha, češ, da sta onadva kriva centralizma, čegar posledica so današnji visoki davki. Pri tem spominjajo tudi Prepeluha na njegov boj proti centralizmu. Da se gospodom osveži spomin, jim bodi povedano, da se Prepeluh ni boril le proti centralizmu, ampak tudi proti onim, ki so centralizem pri nas zakrivali in zadnji ostanek slovenske avtonomije sramotno prodali in izdali, in to v času, ko vidovdanska ustava še ni bila sprejeta in bi se bilo dalo še marsikaj rešiti! To je Prepeluh v »Avtonomistu« in kasneje v »Slov. Republikancu« nepobito dokazal z zgodovinskimi dejstvi in zato esesarskim mogotcem vse sklicevanje in zabavljanje na »centralizem« nič ne pomaga. Če bi bili esesarski takrat, ko se niti Pribevičev sklicanju slovenskega pokrajinskega zbora ni upiral, pokrajinski zbor res sklicali, bi nam bili Srbi to ustanovo tudi v vidovdanski ustavi priznali. Ker pa so takrat mislili, da bodo večno na vladi, pokrajinskega zbora niso hoteli sklicati, ker so želeli v prijetnem upanju, da bodo večno vladali brez kontrole. Po avtonomiji so pa začeli kričati takrat, ko je bilo že vse zamujeno in zafurano. Taka je resnica in nič drugačna.

Popravljenе krivice. »Slovenec« poroča, da sta na svoji stari službeni mesti zopet postavljena šolska voditelja gg. Strukelj in Jevnikar. Zanimivo je, da »Slovenec« ne poroča, kdo je izposloval popravilo storjene krivice. Če bi bil to storil eseslar, bi bil »Slovenec« to gotovo omenil.

»Domoljuba« in »Slovenec« opozarjamo, da se po celi deželi govori o velikanskih izgubah, ki so zadele neke esesarske gospodarske podjetja. Zakaj brumna lista ne odgovorita, ali je to res ali ni res? Ljudstvo pričakuje točen odgovor!

»Goriška Straža«, glasilo v Italiji živečih pristajev SLS, piše naravnost ostudno o političnih razmerah v Jugoslaviji. Z vsako besedo kaže mržnjo proti vsem, kar ne stoji pod komando g. Korošca. Osobito zasmehuje g. Radica. Smatramo, da dela slovenski list v Italiji tamošnjim našim rojakom zelo slabo uslugo s tako pisavo in upamo, da bodo naši v Italiji živeči bratje znali sami napraviti red s tako lažljivo in škodljivo družbo, kakor so goriški esesarski brezdomovinski petelini.

Shodi in razne prireditve.

Zbor ZSKL na Drenovem griču. Preteklo nedeljo je sklicala okrajna organizacija ZSKL veliko zborovanje kmetjskega ljudstva na Drenov grič. Na zbor je prišlo preko 400 mož in fantov iz vse bližnje in daljne okolice. Svoje zastopnike so poslale prav vse kraj. org. vrhniškega okraja. Prišli so tudi pristaji nasprotnih strank od SLS in socialistov. Predsednik tov. Martin Petkovšek je otvoril zborovanje in podal besedo prvega govorniku tov. posl. Kelemeni, ki je nazorno orisal zgodovino sporazuma med Srbi in Hrvati ter povdaril njegov veliki pomen za notranjo ureditev naših razmer, kakor tudi veliko važnost za ugled naše države na zunaj. S splošnim odobravanjem in pri-trjevanjem je bil sprejet njegov govor. Za njim je stopil na govorniški oder bivši posl. Kušar, ki je z učinkovitimi besedami povdarjal potrebo skupnega dela na političnem polju vsega podeželskega ljudstva tako kmetov, obrtnikov in delavcev. Njegov govor so poslušalci večkrat prekinili z oduševljenim ploskanjem. Kot tretji je nastopil naš posl. Pucelj, burno pozdravljen od vseh, ki je obširno opisal sedanji politični in gospodarski položaj ter delo v parlamentu in finančnem odboru. Nekateri medklice navzočih socialistov je duhovito zavrnil. Povdarjal je v nadaljnjem svojem govoru o najvažnejšem zakonu, ki mora biti sprejet za vsako ceno v parlamentu, to je zakon o izednačenju davkov, v finančnem odboru pa se mora doseči prost izvoz živine in zlasti prašičev. To je temeljna zahteva naše kmetjske politike. Viharno ploskanje je trajalo par minut, ko je posl.

Pucelj stopil z govorniškega odra. Za njim je povzel besedo tov. Prepeluh, ki je temeljito orisal socialni pomen našega kmetjsko-delavskega gibanja. To je edino gibanje, ki od-govarja družabni zgradbi našega naroda. Splošno odobravanje je sledilo tudi njegovemu govoru. Nato je podelil besedo tov. predsednik še dvema socialistoma g. Klemenčiču in Langofu, ki sta v bistvu tudi odobrala kmetjsko-delavsko gibanje.

Proti davčni preobremenitvi se je vršil zadnji petek v Ljubljani v dvorani Kino Matice velik protestni shod vseh gospodarskih korporacij. Govorniki so govorili zelo ostro. Resolucije so bile sprejete soglasno in so že izročene vladi. G. Savnik kajpada ni prišel blizu!

Zabnica pri Škofji Loki. V nedeljo dne 25. oktobra se je vršilo pri nas odkritje spominske plošče padlim vojakom v svetovni vojni. Ob 2. uri popoldne smo imeli litanije na to so g. dekan, g. župnik iz Šmartna in domaći g. župnik opravili libero za padle tovariše. Nadaljna slovesnost se je vršila zunaj cerkve, kjer je plošča vzdignala. Godba Glas. društva je zaigrala žalostinko »Rodoljub«. Nato je imel čg. dekan iz Stare Loke govor. Lepe besede so marsikaterega ganile do solz. Med govorom so odkrili ploščo. Po govoru je zapel moški zbor »Oj Doberdob« in »Blagor« muc. Nato je v imenu faranov imel govor g. inž. P. Oman in so njegove ganjlive besede pretresle do srca. Nato je godba zaigrala »Bože pravde«. S tem je bila slovesnost končana. Prav pri-srčna zahvala g. dekanu za tolažilne besede, g. župniku iz Šmartna in do-

mačemu g. župniku, g. Omanu, dalje godbi, g. pevovodji, pevskemu zboru, Glasb. društvu in sploh vsem, ki so darovali prispevke za ploščo in pripomogli k svečanosti. Spominjamo se padlih tovarišev in ne pozabimo njih, ki so prestali toliko gorja! In tovariši, ko greš mimo plošče, pogledj, preberi in dobro premisli besede, ki so tam zapisane: »Za domovino padli ste v tujini, odpočite se v nebeški domačiji!« — Fant.

Mala Nedelja. Dne 8. novembra t. l. od pol 8. do 12. ure predpoldne in od 1. do 4. ure popoldne se vrši razstava dobrotkov efektne loterije Narodne kulturnega društva v društvenem domu. Vsak si naj razstavo ogleda in si nakupi kar največ srečk. Dne 15. novembra vas čaka sreča! Naročite si srečke!

Izredno ugodna prilika za nakup čevljev.

Od danes naprej se prodajo različni čevlji za moške in ženske
vsi pa se prodajo velika zaloga otroških čevljev
OKAZIJSKE VRSTE
tovarni in trgovni **Peter Kozina**
pod lastno ceno
samo v trgovini na Bregu, nasproti Sv. Jakobu mostu v Ljubljani, dokler ta zaloga traja.

IZDATNOST, obilne pene, neškodljivost napram tkaninam in nizka cena so vrline priznanega mila »GAZELA«.

Novice in razno.

Bivši narodni poslanec tov. dr. Jano Rajar, veterinarski referent mariborske oblasti, je 25. t. m. v domačem krogu v Mariboru praznoval srebrno poroko. Istega dne se je njegova hčerka Stana poročila z rudniškim zdravnikom dr. med. Tonetom Cizelj v Trbovljah. Zvestemu tovarišu - jubilaru in njegovi rodbini prav od srca čestitamo!

»Kmetijski koledar«, žepni, za l. 1926 je dotiskan, Stane 10 Din, po pošti 11 Din. Naroča se pri Kmetijski tiskovni zadrugi v Ljubljani, Janez Trdinova ulica 8.

»Gruda« št. 10 (za oktober) je izšla. Številka je zelo lepa! Naročajte! Dobe se še vse številke letošnjega leta. Celoletno stane 30 Din.

Kmetijski hranilni in posojilni dom v Ljubljani, r. z. n. z. se imenuje nova posojilnica, ki so jo ustanovili naši pristaši v Ljubljani. Predsednik je tov. dr. Marušič. V načelnstvu so najodličnejši možje iz Ljubljane in okolice. Kot ravnatelj je nastavljen prvovrsten strokovnjak v osebi g. Malenška, ki je pred vojno služboval v Tržaški posojilnici, a po vojni je vodil podružnico Trgovske banke v Slovenjgradcu. Zadruga je pristopila kot članica k Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani. Urađuje v ogeljni hiši Sodna ulica v lokalni, v katerem je doslej bil Urad za pospeševanje obrti. Kmetijski hranilni in posojilni dom vsakomur najtopleje priporočamo!

»Osebná dohodnina. Kako se napoveduje in kako se sestavljajo pritožbe.« Ta knjižica ne sme manjkati v hiši nobenega davkoplačevalca! Stane 10 Din, po pošti 11 Din. Naroča se pri: Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani, Janez Trdinova ul. 8.

Smrtna kosa. V petek zvečer je nenadoma preminul v starosti 68 let naš zvesti pristaš vrli tov. Mihael Kosel iz Zadruga, obč. Križe, Gorenjsko. Bil je vpokojen orožnik in posestnik. Dvajset let je načeloval Dupljskemu gasilnemu društvu. Udeležba pri pogrebu je bila lepa. Med drugim se je udeležilo 6 gasilnih društev pod vodstvom g. Depolija iz Kranja. Takega pogreba naše Duplje še niso videli! Hvala vsem, ki so se udeležili, posebno tudi pevcem za žalostinke. Naj v miru počiva. Prestalim naše sožalje.

Radovljica. Včeraj je umrl Ivan Dornič, lesni industrijalec. Bil je mož zelo nadarjen, dasi sin priprostega tesarja, izredno sposoben in jako podjeten. Zadnje njegovo delo v Fojnici v Bosni, kjer si je zgradil veliko žago, je moža utrudilo in mu zadalo bolezen, ki ga je prerano vrgla v grob. Vsem ostalim naše iskreno sožalje!

Današnji članek »Selo bo spasilo svet« si prečitajte trikrat in večkrat. Toliko zlatih resnic je v njem! Nudi nam globok vpogled v koristnost in pravilnost kmetijske politike. Države, ki so jo zanemarjale, se morajo k isti zopet vračati, ako se hočejo rešiti propadanja!

Spor je nastal med Bolgarijo in Grčijo. Grčija je prenegljivo vpadla s četami v bolgarsko ozemlje in tam zasedla več krajev. Bolgarija se je takaj obrnila na Zvezo narodov za posredovanje. Sumljivo je zadržanje Italije, ki misli, da utegne od nemirov na Balkanu imeti koristi. Ostale velesile se trudijo, da spor poravnajo.

Naši živinski sejmi so najlepši dokaz, kako so se razmere spremenile pod sedanjo vladno na bolje. Poprej so bile cene pogubno nizke in še ni bilo kupcev od nikoder. Sedaj so se cene nekaj popravile, razun tega se povsod pojavlja polno kupcev. Isto se poroča iz Slovenije in Hrvatske. Kmetisko ljudstvo to vidi in se pametni ljudje samo smejijo hujskačem iz nasprotnih strank, ki trde da je sedaj slabše, kakor je bilo takrat, ko sta ministrala Žerjav in Korošec.

Nové poštne znamke po 25 in 50 par ter po 1 dinar pridejo v promet začetkom decembra.

V Rajhenburgu so, kakor smo že poročali, roparji pri belem dnevu napadli inženjerja Forgesa in uradnika Petersa ter njima odvzeli 350 tisoč dinarjev. Enega roparja v osebi Fabjana Gršica so sedaj prišli v Varaždinu, v neki zloglasni hiši in ga vtaknili v zapor okrogne sodišča v Celju.

Surovost in pijanost. Na Lešnici pri Novem mestu je predzadnje nedeljo sin posestnika Janca začel v pijanosti mahati z nožem okoli sebe, ne da bi ga bil kedo izzval. Več oseb je ranil,

gimnazijalca Ristlja je pa zadel z nožem v vrat tako močno, da je ranjeni po par minutah izdihnil. Cela vas je bila silno razburjena. Nesrečna mati umorjenega dijaka je posestnica na Lešnici.

Kačaki (macedonski roparji) so v nedeljo napadli blizu Ohrida ob albanski meji avtomobil, v katerem je bil okrogli načelnik iz Ohrida z nekim duhovnikom, orožnik in šofer. Orožnika so kačaki ubili, načelnika in duhovnika pa odvedli, najbrže v Albanijo. Naša vlada je takoj ukrenila vse potrebno za zasledovanje roparjev. Ostro naročilo je poslala v tem pogledu tudi albanski vladi.

Smrtna obsodba je bila izvršena v Zagrebu na vojaku Sladoviću; bil je ustrelen. Sladović je l. 1923 ubil posestnika Harndta v Husanji na Hrvatskem in na to je z nožem v roki izsilil od žene umorjenega gotovino 4000 Din.

Ustrelili so zadnji petek v Valjevu v Srbiji na smrt obsojenega hajduka (roparja) Bojovića, mnogokratnega morilca. Zadnji noč je prebil veselo prepevaje pri vinu in pečenki. Predno je nastopil zadnji pot, je izpil še nekoliko žganja in zopet zapel. Oči si ni dal zavezati, pač pa je orožnike prosil, da naj dobro pomerijo.

Volkovi so se silno razmnožili v Bosni in delajo ljudstvu veliko škodo. Bajse so letos raztrgali že blizu sto glav goveje živine.

Najstarejši župan Jugoslavije. — Trifko Banić iz Popovega polja v Hercegovini je te dni umrl v starosti 111 let. Do zadnjega je bil zdrav in duševno čil.

Cigani so oropali trgovino Pintar v Slov. Bistrici. Odnegli so blaga za 60.000 Din. Izsleditelj ukradenega blaga dobi 4000 Din nagrade.

Vojna akademija v Beogradu, kjer se za našo vojsko vzgajajo oficirji, je obhajala te dni 75letnico svojega obstanika.

V Jugoslaviji smo imeli v preteklem šolskem letu 7368 osnovnih (ali ljudskih) šol. Učiteljev je bilo 9044, učiteljic pa 8172. Šole je obiskovalo 543.568 dečkov in 350.868 deklic.

Lažimister se je pojavil prejšnji teden v Osijeku. Izdal je se za ministra Stojadinovića in si je ogledal gospodarsko razstavo. Tudi listi v Osijeku so poročali o obisku g. »ministra«. Ko je policija zvedela iz Beograda, da g. Stojadinović tiste dneve sploh ni odšel iz Beograda, so začeli lažimistera iskati po Osijeku, toda je bil že pravočasno odfrčal.

Naši rojaki v Italiji žive v jako težkih gospodarskih prilikah. Izseljevanje narašča. Posebno se odpravljajo ljudje v Ameriko, dasiravno zadnje case ne prihajajo ravno ugodne vesti o gmotnem stanju delavstva v Ameriki. Premnoge tabrike so prenehale z delom in brezposelnost narašča.

Neka 68 let stara žena na Španskem je rodila svojega tridesetega otroka.

Kaznjeneč zadel loterijo. Nek Čeh je zadel 100 tisoč dolarjev. To poročilo je prejel nekaj ur potem, ko ga je sodišče obsodilo v dosmrtno ječo, ker je umoril svojo ženo, s katero se je prepiral ravno radi nakupa žreba. Njegovi odvetniki zahtevajo, da se znesek plača obsojenčevemu 15-letnemu sinu.

Štirikrat se je hotela v enem dnevu usmrtiti neka Parižanka. Najprej si je prerežala vrat, toda premalo. V bolnici so jo zavezali in poslali domu. Na potu je skočila pod nek vlak, toda vlak se je pravočasno ustavil pred njo. Na to je skočila v vodo, vendar so jo živo izvlekli. Doma je spila steklenico jodina, toda sosedje so jo takoj spravili v bolnico, kjer so jo rešili in jo odali v oddelek za umobolne.

Naročeni požigi. V nekem kraju na Češkem je bilo zadnja leta že 62 požarov. Še le sedaj so oblasti našle pravi vzrok. Obstojala je namreč družba, ki je zažigala po naročilu posestnikov samih. Posestniki so se dali visoko zavarovati in so požigalski družbi plačevali za požig primerno visoke »nagrade«. Požigalci in posestniki so že pod ključem.

Velika železniška nesreča se je zgodila v Kalabriji (južna Italija). Pod vlakom se je podrl most čez reko Ponso. 18 oseb je mrtvih.

Na Kitajskem je zadnje dneve bila zopet strahovita povodenj. 80 tisoč ljudi je bilo brez strehe.

Duhovnika je umoril v cerkvi v Karlsruhe na Nemškem neki Jäger.

Med mašo je skočil k oltarju in mašujoca duhovnika z nožem ubil. Pri zasliševanju je morilec izjavil, da je zločin storil samo radi tega, ker bi rad bil obsojen na smrt radi bede, v kateri živi že več let.

V Rimu, v središču polentarske kulture, je nek vojak na ulici z bajonetom prebodel duhovnika, ki je mirno šel po mestu. Umorjeni duhovnik je bil profesor univerze v Rimu.

Svojo ženo je umoril v Berlinu neki doktor Šnajder. Pred preiskovalnim sodnikom je trdil, da je to storil radi tega, ker je hotela, da ji kupi kožuh, dasiravno je bil brez službe in brez denarja. Pri obravnavi je navedel spet drug razlog in priznal, da je ženo umoril v jezi. Morilec je bil med vojno oficir. Bil je opetovano ranjen te si je enkrat pretresil tudi možgane.

Pesnik Bernard Šav je poslal nekemu delavskemu listu naročnino 125 dolarjev, to je toliko, da je s tem plačana naročnina za 200 let. Upravnik lista je pesniku potrdil prejem denarja in pripomnil, da si bo dovolil pesnika pravočasno opomniti na novo naročnino, čim sedanja poteče.

Slovanov je na svetu 164 milijonov. Največ je Rusov, namreč 114 milijonov. Slovani imajo pet držav (Rusija, Poljska, Češkoslovaška, Jugoslavija, Bolgarija). V Nemčiji je še 2 milijona Slovanov, istotoliko jih je v Italiji in v Rumuniji skupaj. Mnogo Slovanov je razun tega še v Turčiji, v Grčiji, na Madžarskem in v Ameriki. Slovani so najštevilnejši narod v Evropi.

Nekaj o našem trgovstvu. Ne mislim tu vsega trgovstva, ampak le del onega s kmetijskimi pridelki. O njem bi povedal najprej 2 primera, kako naj to trgovstvo ne ravna, ako noče, da bo oškodovano ono samo s kmetijstvom vred. — Neka gospa — soprogi ji je eden najuglednejših meščanov v Sarajevu — se je iz kopališča preko Slovenije vračala domov in me naprosila, naj ji v nekem mestu Slovenije preskrbim nekaj gorenjskega surovega masla za čaj in par litrov starega vina ljutomerčana. Potrudil sem se, kolikor se je le dalo — za vino sem se celo obrnil na vinarsko šolo, da sem dobil pravi vir —, obema dotičnima trgovcema sem se predstavil in njim dopovedal, da gre tu za renome slovenskega blaga v Bosni, če dobro pojde, celo za kupčijske stike. Z vinskim trgovcem sem se zmenil za vino iz sode (ne buteljsko), z vodjo neke mlekarne tudi za bohinski sir, ki sem ga sam hotel komisiji dodati, ker mi je bilo na tem, da ta izborni izdelek spoznajo tudi drugod v Jugoslaviji. Oba gospoda sta mi obljubila, da bo drugi dan ob določenem uri vse točno pripravljeno. Gorenjec mi je še posebej obljubil, da pride tačas sam v mlekarino. Toda kaj doživim! Drugi dan ob obljubljeni uri ni bilo v mlekarini — ne blaga, ne moža, dasi sem ¼ ure čakal. V krčmi pa so bili tudi v zadregi, ker vino ni bilo pripravljeno. Šele steklenice so iskali, ko se je imelo vino že na kolodvor odnesti, in dasi smo se zmenili bili za vino iz sode, je stalo po 90 K liter, in še veseli sem moral biti, da ni vsesкупaj meni ostalo, ker kmalu bi bil vlak zamudil. — Kaj naj na to rečem? Če bi možaka name groba bila, ne bi jima toliko v zlo štel, mislil bi si: sta pač nevedneža. Ali gospoda sta bila skrajno uljudna, torej sta me poleg vsega še na led speljala. Kaj naj na to porečem? Vprašam: Komu je tako ravnanje v korist?

»Vdova Rošlinka«. Igra v treh dejanjih. Dobi se pri Kmetijski tiskovni zadrugi v Ljubljani, Janez Trdinova ulica 8. — Cena 25 Din. Kdor vzame pet izvodov, dobi šesti izvod brezplačno. Po pošti stane knjiga 26 Din. Mednarodni dan vačnosti bo v soboto 31. oktobra. Tako je sklenil na zadnji seji mednarodni kongres hranilnic, ki se je vršil v Milanu. Dan se bo proslavil s predavanjem o važnosti varčevanja in na druge primerne načine, ki so v stanu pospeševati varčevanje. Neka dunajska hranilnica bo dala vsakemu leta 1925 rojenemu otroku knjižico z vlogo 2 šilingov (t. j. 16 Din), ako stariši priložijo 3 šilinge (24 Din). Na ta način upa hranilnica vsaj mnoge obdarovanih otrok pridobiti za stalno varčenje, ko dorastejo. O varčevanju se bo govorilo tudi v vseh šolah in cerkvah.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 23. oktobra se je pripeljal 270 svinj in 2 kozi. Cene so bile sledeče: Prasički 4 do 6 tednov stari 100—150, 7 do 9 tednov stari 180—225, 3 do 4 mesece stari 280—320, 5 do 7 mesecev 350—480, 8 do 10 mesecev 520—680, 1 leto stari 1000—1100, ovca 200. Za 1 kg žive teže se je plačevalo 11—12,50, za kg mrtve teže pa 15—18 Din. Prodalo se je 187 svinj in 1 ovca.

Dopisi.

KRANJSKO.

Hraše pri Lescah. 20. september bo ostal marsikateremu v prijetnem spominu. Ta dan se je slovesno otvoril novi sirarski dom. Takoj kmalu po kosilu se je začelo zbirati kmetisko ljudstvo v častnem številu. Zastopani so bili tudi delavci tovarne verig, kar je lepo znamenje, da delavski stan spoštuje gospodarsko slavnost v korist celokupne človeške družbe. Iz Radovljice je prihitela godba požarne brambе, na hribečku nad vasjo so pokali topiči. Točno ob 3. uri pozdravi čez 500 zbranih gostov podpredsednik zadruga Azman, med njimi zastopnika velikega župana in preds. Kmet. družbe g. Sancina, kmetijskega referenta Trampuša in mlekarkega inštruktorja g. Pevca. Nato povzame besedo g. Sancin, omenjajoč važnost dneva, ko se otvarja novi dom ne samo za vas Hraše, ampak za celo okolico in čestita vasi za novo zgradbo. Z obžalovanjem vzame na znanje, da se dom ta dan ne blagoslovi, dasiravno je na programu, ker je g. župnik odklonil radi malenkostnega vzroka ob tej uri blagoslovitev. Končno zakliče, naj Bog blagoslovi ta novi dom in vrata so se odprle. Nato govori še g. Pevc lep strokoven govor, na kar prebere g. Azman došle pozdrave in sicer od zadrugnega inšpektorja pri kmet. oddelku g. Miloša Stiblerja, komisarja agrarnih operacij g. dr. Špiljerja in v krasno pismo za planšarstvo vnetega g. župnika Pibra. Kar je treba zelo pohvalno omeniti je to, da so počastili slavnost tudi oni, med katerimi se je pričelo sirarstvo, to so naši vrli Bohinjeci. Skoraj vsaka večja zadruga je poslala svojega zastopnika. Navzoči so bili tudi zastopniki novo ustanovljene sirarske zadruge iz Rateč, nadalje župana iz Lesc Vidic in Kumrdej iz Ribnega. O ureditvi doma so se vsi pohvalno izrazili. Koj po otvoritvi se je pričela prava zadruga veselica, ki je trajala do ranega jutra. Vse se je izvršilo v najlepšem redu. Tudi Bog je bil naklonjen svečanosti, ker je bilo celi dan izredno toplo in krasno jesensko vreme.

Koefevje je za nas zelo važna točka. Zato že smemo z vso upravičenostjo vprašati: Kdaj bodo na tamošnji šoli podeljene učne sobe, ki so omazane še od vojakov, kar bije v obraz higijeničnim načelom, posebno pri tako velikem številu otrok? Bajse se bori učiteljsvo šestrazrednice za en sam zemljevid Jugoslavije i. dr. Zakaj se učencem vtepa prazne besede v glavo, ali je mar to višek pedagogike? Zakaj je ravno ta šola v tako mizerem stanju učil. — Kam gre denar in komu koristi propast važne šole.

Ne kupujte

preden si ne ogledate velike izbire zimskih oblek in ulstrov pri

JOS. ROJINA - LJUBLJANA

Interesente vabimo na ogled!

STAJERSKO.

Jarenina. Dne 27. septembra je jareninski župan pri cerkvi oznanil, da so na razpolago dohodninski izkazi in da se naj vsak, ki bo imenovan oglasil, da ga sprejme. In res so se odzvali skoro vsi, ki so bili pozvani. K koncu pa je izjavil: »Tudi jaz moram plačat dohodnino, akoravno me napada osebno in v »Kmetiskemu listu« nek dobro znani dopisnik ter bi rad z lažmi in obrekovanjem dokazal, da jaz nič ne plačam dohodnine. Vse, kar govori in piše omenjeni, je sama grda laž in hudobija. Ker nam je bilo znano, da je merilo vse to na Gungla, zato se je tov. Gungl oglasil

Kolinska cikorija je izvrstna!

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Vloge na knjižice in tekoči račun
po najugodnejšem obrestovanju

Krediti v tekočem računu

Eskont menic - Inkaso

Rač. pošt. hran. št. 14.257

v Ljubljani

Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1, pritličje

Posojila na vknjižbo, proti poroštvu,
zastavi premičnin in vrednostnih papirjev

Čekovni promet - Nakazila

Poslovne ure vsak dela nik od 8—12½ dop. in od 3—4½ pop.

Gospodarstvo.

Resolucije zbora gospodarskih organizacij iz Slovenije,

ki se je vršil dne 23. oktobra 1925 v
Ljubljani.

Dolgotrajno odlašanje uveljavljanja nove carinske tarife in železniške tarifne reforme, nagel porast vrednosti dinarja in neugodne trgovske pogodbe so povzročile, da se je poslovna stagnacija v celini gospodarstvu Slovenije perpetuirala. Medtem pa se je brez ozira na neugoden položaj, ki ga je še poostrihla mrtva sezona poletnih mesecev, odredilo poostreno izterjavanje ne samo tekočih davkov, marveč tudi takojšnje likvidacije vseh davčnih zaostankov, ki so pretežno nastali vsled zakasnelih predpisov in zakasnelega izterjavanja. Ukinilo se je že preje dovoljene roke in odredilo izterjavanje zaostankov v višini preko 100 milijonov dinarjev. Te odredbe dušijo gospodarsko podjetnost ravno ob nastopu izvozne sezone. Ako se gospodarsko oslabilenemu telesu sredi teže krize iztisne z vsjo silo horendne davke, zadaja se mu usoden udarec in mu jemlje življensko zmoglost.

Notorično je, da presegajo davki, kakršni se predpisujejo in izterjujejo v Sloveniji na podlagi staroavstrijskih zakonov, poostrenih v vojni in povojni dobi z novimi davki, davčnimi in pribitki, višino, ki jo bi v krizi prehodne dobe konsolidacije narodnega gospodarstva zmogla naša gospodarska podjetja. V interesu ohranitve davčnih virov, kakor tudi v interesu konkurenčne zmoglosti domače produkcije in nadaljnjega razvoja našega gospodarstva je potrebno, da se davčna bremena v Sloveniji omilijo, za kar je dana tudi proračunska zmoglost, ker predpisani in pobrani davki vsako leto izdatno prekoračujejo postavke v državnem proračunu. Posebno je potrebno, da se v prihodnjem zakonu o proračunskih dvanajstih:

1. davčna lestvica za dohodnino zniža v toliko, da se bo namesto v kronah brala v dinarjih.
2. dohodnina z državnimi pribitki vred oprosti invalidskega davka in vojaške komorske določke.
3. zniža stopa hišno-najemnega davka enotno za vso Slovenijo najmanj na 10%, pri čemer se ne sme izvesti mesta Ljubljane, ki plačuje sedaj najvišji hišno-najemni davek v vsej kraljevini.
4. da se veljavnost Uredbe o pospeševanju produkcije novih stanovanj (Službene Novine br. 159), izdane dne 23. julija 1920, koja poteče koncem 1. 1925 podaljša za dobo nadaljnjih treh let.
5. da se zniža davek na poslovni promet vsaj na polovico, ker je v prehodni dobi gospodarske konsolidacije vsled padanja cen praktično največkrat nemogoče ta davek vkalkulirati v ceno, kakor je bil namen zakonodajalca.
6. da se za male obrtnike, ki so še oproščeni davka na poslovni promet smatrajo oni, koji ne zaposlujejo nad dva pomočnika (brez ozira na število vajencev) in se bavijo s popravili, blago pa izdelujejo in predelujejo samo po naročilu.
7. da se v zakonu o proračunskih dvanajstih za mesec avgust-november t. l. uveljavljene ugodnosti glede pridobnine, koja plačujejo javni računodajci zavezana podjetja, uveljavijo z dne 1. januarja 1925.
8. da se v podstavo za odmero invalidskega davka in vojaške komorske določke ne vsteva oni del edinstvenih državnih pribitkov, ki nadomešča bivše deželne določke na ozemlju bivše Kranjske, Stajerske in Koroške.
9. da se odmerja invalidski davek po načelu prehodnih stopenj tako, da ne sme od odmerne podlage višje stopnje po odbitku invalid. davka ostati davkoplačevalec nikdar manj nego mu ostane od najvišje odmerne podlage po prvi nižji stopnji, po odbitku davka, ki na slednjo odpada.
10. da se znova uvede davčne plačilne nagode, odnosno razveljavijo določila čl. 204, lit. b) finančnega zakona za l. 1924/25.
11. da se zniža davčne zamudne obresti na eskontno obrestno mero Narodne banke.
12. da se ukine pobiranje točarinske takse po tar. post. 62. zakona o taksah v vseh pokrajinah, v katerih se pobira trošarina na vino in žganje.

Nadalje zahtevamo, da skrbi g. minister finance v svojem področju:

1. da dodeli promet za davek na poslovni promet ocenjevalni plenumi davčnih komisij, ne pa samo odseki komisije, koje obstoje samo iz 2 članov,

2. da se znižajo stroški za prisilno izterjavanje neopredelnih davkov vsaj na polovico in maksimirajo navzgor tako, da v nobenem slučaju ne bodo presegali 100 Din.
3. da se opuste v interesu kmetijstva vknjižbe za zaostale davke, dokler se ne izvedejo vse stopnje administrativne mobilarnne eksekucije. Pri mobilarnih eksekucijah naj se prenese v shrambo samo predmeti malega obsega in večje vrednosti, kakor vrednostni papirji in dragocenosti.
4. da se zaostanki na davku na vojne dobičke v primeru, da bi njihovo prisilno izterjavanje uničilo eksistenčne pogoje davkoplačevalcev, odpisajo na podlagi čl. 60. zakona o davku na vojne dobičke.
5. da se bodo davki redno predpisovali, sproti za vsako leto.
6. da se izvedejo poizvedbe za oceno pri dohodnini vsako leto individualno za vsakega davkoplačevalca, za izvedence in pojasnilnike pa zaslišuje v prvi vrsti osebe, katere za to določijo stanovske organizacije.
7. da se razveljavijo taksa po tarifni postavki 232. taksnega zakona, ki ga pobira vsako leto za davčne knjižice.
8. da se ukine zahteva, da se mora državljan izkazati da je plačal dospel davke, če hoče izvrševati svoje pravice. To izkazovanje je privilegium odiosum za našo državo, ki je drugod nepoznano in je v normalnih prilikah, v katere smo prišli, neumestno, ker povzroča stroške ter se more posebno pri dobavah izigravati, nosi pa v sebi vrhu tega tudi poniževanje za gospodarske kroge.

Agrarna reforma v službi kmetijskega pouka.

Pred nekaj leti smo dobili v Sloveniji institucijo okrajnih ekonomov, kakor je obstajala že preje v Srbiji. Ta institucija bi zamogla mnogo storiti za povzdigo kmetijstva na deželi, ako bi bilo za njo dovolj sredstev na razpolago, da zamorejo ekonomski poiskati med narod, da mu na podlagi poskusov in vzornih gospodarstev pokažejo in ga podučijo, kako je mogoče na podlagi najnovejših izkustev povzdigniti vsestransko kmetijsko produkcijo. Mislim, da je to glavni namen okrajnih ekonomov, v drugi vrsti pridejo v poštev pisarniški posli. Mi imamo premalo kmetijskih šol, kjer bi se izšolal naš kmetijski naraščaj, treba pa je forsirati kmetijski poduk s tečaji na deželi s pomočjo okr. ekonomov. Tu in tam se čita, da prireja ta ali oni kako predavanje, da sodeluje pri vinskih in drugih razstavah, da pripravljajo izlete v kmetijsko napredne kraje, a za maso, ki nima sredstev na razpolago za to, to ne zadostuje. Treba je poduka na vzornih gospodarstvih, ki stojijo več ali manj pod državno kontrolo. Država nima sredstev za nakup vzornih kmetij vsaj še za tih par šol, ki jih imamo, nima dovolj kredita, pa tudi ne za ekonomo. Kako bi bilo temu od pomoči?

Posameznih malih in večjih gospodarjev ni dobiti brez posebnih podpor in privilegij, treba bi bilo povabiti in pritegniti večja posestva, veleposestva, v službo kmetijskega poduka, ki bi brez podpor in privilegijev rada dala na razpolago svoja gospodarstva za prirejanje večdnevni ali večtedenskih tečajev, samo da imajo moralno državno podporo. V tem oziru bi se bilo lahko dalo mnogo napraviti, posebno v zvezi z izvajanjem agrarne reforme. Mi imamo veleposestva, ki so bila že preje vzorno urejena in so še danes vzlic sedanjemu negotovemu položaju. Oblastni kmetijski referenti bi morali izdelati načrte, da se taka posestva obrdže kot učna sredstva za ekonomo. Žalibog so stiki med agrarnoreformnimi uradi in kmetijskimi referenti prav malenkostni. Prav mnogokrat bi bili potrebni porazgovori glede izvedbe agrarne reforme v okvirju postojenih naredb in zakonov. Razni incijativni predlogi bi morali priti ravno iz resora za kmetijstvo agrarnim uradom, ki ne poznavajoč momentanih teženj in načrtov meročajnih faktorjev, delajo hitro v smislu pisanih zakonov, tako da se kasno predloženih predlogov na kmetijsko gospodarskem polju ne zamorejo pozneje upoštevati

brez večjih sprememb in razburjenja ljudstva. In vendar reže izvedba agrarne reforme globoko v kmetijsko gospodarstvo! Osebito sedaj, ko se bodo definitivno določevali objekti agrarne reforme, bi bilo treba intenzivnega in hitrega sodelovanja, da se s pomočjo agrarne reforme na lahek in hiter način pride do sredstev, s katerimi se da strokovno obzorje podeželja razširiti in poglobiti. V vsakem srezu bi moralo biti najmanj eno vzorno gospodarstvo, tam kjer je mogoče, tudi po več takih, katerih vzdrževanje ne bi obremenjavalo državnega proračuna, ker bi marsikateri večji posestnik brez državnih podpor uredil in vodil svoje gospodarstvo po strokovnih navodilih ekonomov.

V konkretnih slučajih bi morali oblastni kmetijski referenti predložiti svoje želje in načrte glede pritegnitve vzornih veleposestev pod državno uporabo v svrhu kmetijskega poduka preko svojega resortnega ministrstva na Agrarno ministrstvo. Seveda bi morali omenjeni uradi hitreje poslovati, kakor je bilo to v enem slučaju, kjer je sedelo v Beogradu poljoprivredno ministrstvo nad eno leto na takih spisih in so agrarna oblastva sama morala z neprestanim dreganjem nekako izsiliti mnenje in odločitev poljedelskega ministrstva. Upajmo, da ta članek ne bode ostal brez odmeva pri meročajnih činiteljih in da se bo ravno z agrarno reformo ustvarilo tudi v tem oziru kmetijskega poduka nekaj dobrega, da bodo tega deležni tudi oni sloji, katerim je že in še bode agrarna reforma pomagala do gospodarske okrepitve in osamosvojitve, da ne bodo potomci zamogli kasneje reči, da se je agrarna reforma izvedla brez strokovnjakov v škodo podeželja.

Ing. —k.

Kaj me gledate debelo?
Ker mi delo gre veselo,
hitro naglo izpod rok?

Rahim pač »GAZELA« milo,
ki se peni mi obilo
in ni trdo kakor rog!

Vedno sem se prej trudila,
mnogo časa zamudila,
pa zamen je bil ves trud!

Končno si »GAZELA« milo
sem kupila in perilo
perem zdaj brez vseh zamud.

Zavarovalnice in požigi.

Letošnje leto je nenavadno leto tudi glede velike množice požarov. Vzrok so prav pogoste nevihte, strela udarja in zažiga. To pa ni edini vzrok. Izkusstvo kaže, da so pri mnogih slučajih dani vsi znaki, da je lastnik zavarovane predmete sam zažgal. Žalostno dejstvo, da se v največ takih slučajih vsled premajhne odločnosti poklicanih oblasti in vsled premelega sodelovanja prebivalstva samega storilcu kazensko ne more priti blizu, vendar ustvarjajo vse okoliščine največjo sum-

njo, da je bil požar po lastniku samem ali dogovorno z njim po kaki tretji osebi zaneten. Pri pregledovanju takih sumljivih požarov se da z vzo zanesljivostjo ugotoviti, da je bil zavarovalec lastnik večjega ali manjšega podjetja, ki vsled splošne gospodarske krize ni bilo več v obratu ali vsled pomanjkanja obratnega kapitala sploh v obrat ni moglo priti, da je bil zavarovalec prezadolžen, da svojih zavarovanih predmetov sploh ni mogel prodati, tem manj za tako kupnino, ki bi bila vsaj približna zavarovalni vsoti. Nagib požiga pri teh nepoštenih ljudeh je dobičkaželost. V trdnem prepričanju, da se bode s požigom naenkrat znebil neljubih mu predmetov, zavarovalnica pa bo plačala zavarovalnino s polno vsoto, za katero so bili gornji predmeti, seveda pretirano, zavarovani, ščimer bo napravil bleščečo kupčijo, tak nepoštenjakovič zažge. Toda temeljito se je zmotil vsled nepoznanja določb zavarovalnega zakona. Ob likvidaciji po požaru nastale škode je tak zlobnež ves iz sebe, viče in plaka, stoka in toži, ker se mu proti pričakovanju ni priznala kot odškodnina zavarovalna vsota, temveč le resnična vrednost, zavarovane predmete.

Naravno je, da morajo zavarovalnice vsled množicega se števila požigov ter vsled velike množice požarov sploh nastopati z največjo rigoroznostjo in strogo se držati pri likvidaciji škode določb zavarovalnega zakona.

Pri sklepanju zavarovalne pogodbe navede zavarovalec glede zavarovanih predmetov vsoto, za katero jih hoče zavarovati. Ta vsota se imenuje zavarovana vsota in tvori podlago za odmero premije. S tem pa še ni rečeno, da zavarovalec v slučaju popolne škode mora dobiti kot odškodnino polno zavarovalno vsoto. Podlago za določitev odškodninskega zneska tvorijo namreč vrednost zavarovanih predmetov ob času požara. Kot zavarovana vrednost velja pri stavbah znesek po običajnih cenah v kraju ob času požara za novo stavbo po odbitku starosti, obrabe in drugih vzrokov, ki povzročajo manjšo vrednost. Ako se pa stavba sploh ne zgradi na novo, k večjemu prometna vrednost. Zavarovalni zakon je namreč zgrajen na načelu, da zavarovanje ne sme privedi do obogatitve. Če tudi presega zavarovalna vsota vrednost zavarovanih stvari, ne poravnava zavarovalnica več kakor dognano dejansko škodo. Če bi požigalec to določbo zavarovalnega zakona poznal, ne bi nikdar podnetil ognja. Po izkušnjah v preteklih letih so zavarovalnice svojedobno z hvalevrednim zanimanjem začele obravnavati vprašanje glede znižanja premij. Obilica požarov, zlasti pa razstočje števil po požigih je zavarovalnicam znižanje ne samo onemogočilo, temveč jih bo celo prisililo k zvišanju premije. Po tem takem bo vsled požigalcev trpela tudi ogromna večina poštenih zavarovancev, ki bodo morali plačevati višjo premijo. Vrhu tega požigalec s svojim požigom mnogokrat povzroči, da tudi njegovi pošteni sosede pogore in tako pridejo ob svoje imetje ter so pahnjani v pogostih slučajih v bedo in pomanjkanje. Isto tako trpi tudi narodno premoženje vsled požigov ogromno škodo, kajti vse kar se po požaru spremeni v pepel, je za narodno premoženje izgubljeno.

Nastaja torej nujna potreba, da se v svrhu preprečenja požigov zastavijo vse sile, ker na tem niso interesirane samo zavarovalnice, temveč splošna javnost. Javne oblasti morajo z največjo rigoroznostjo postopati v vsakem slučaju, ki je količikaj sumljiv, prebivalstvo samo, ki je vsled požigov običajno prizadeto, mora pa sodelovati in javnim oblastim pri izsleditvi požigalcev vsestransko iti na roko. Požigalec, škodljivci svojega bližnjega in splošni javnosti, morajo priti pravici v roke, potem bodo požigi ponehali.

Žitna snet.

Kakor v živalstvu, tako imamo i pri naših kulturnih rastlinah opraviti z nebroj raznih glivičnih bolezni. Tem niso izvzeta takisto ne naša žita. Ena najopasnejših bolezni je snet ali snetljivost žita, ki razsaja po nekod leto za letom, da se človek čudi, kako je to mogoče — ob popolnoma zanesljivih protisredstvih, ki jih dandanes že imamo. Krivo je temu pač kmetovalčevo nepoznanje bolezni in vsled tega običajen, star postopek s semenom ob priliki setve. Po nekod n. pr., za seme namenjeno zrnje kar enostavno opero z vodo, kar je sicer iz več vzrokov dobro. Vendar proti sneti, a posebno oni, — prašni — popolnoma brezuspešno, kajti trosi prašne sneti nahajajo se direktno v zrno samem in ne zunaj, kot je slučaj pri trdi sneti. Druge zopet mešajo seme samo z žižim apnom, kar seveda tudi nima želenega uspeha. Dobe se pa i taki, ki ne store po starem principu prav nič ter si predstavljajo kot vzrok bolezni vremenske neprilike, kakor meglo, roso itd.

Znanost nam je pa odkrila tekom časa že točno življenje te tajinstvene bolezni, tako, da imamo o njej dandanes popolnoma jasno sliko. Tako vemo, da je snet bolezen, katero povzročajo silno majhne, prostemu očesu nevidljive glivice, katere s svojim semenom ali trosom napadejo rastlino ter žive ob njej kot zajedalke (paraziti). — Razločujemo v glavnem dve vrste sneti: trdo in prašno snet.

Trda snet zanese se na polje po slami, gnoju, a navadno po semenu samem, če to ni bilo pred setvijo razkuženo. Ob setvi prodre tros v kaletce zrno ter raste z mlado rastlinico vred naprej do zoritve. Rastlina je videti sicer zdrava, le klasi takih rastlin ostanejo dlje časa zeleni od zdravih ter stoji značilno po konci. Zrnce samo je pa mesto moke polno črnega prahu, ki pa ni nič drugega, kakor seme (trosi) te bolezni. Ob mlitvi se taka zrna razkade in trosi se primejo zopet zrnja, slame itd., da jih prenesemo zopet na njivo. Tako gre bolezen naprej. Od žit napada ta vrsta sneti najraje pšenico. — Izmed sredstev proti trdi sneti je najnavadnejši način namakanja in sicer:

a) V raztopini modre galice, katere damo na 100 l vode pol do 1 kg; pustimo n. pr. čez noč v tej raztopini zrnje, ga nato malo obsušimo ter sejemo. Posel si okrajšamo, če namakamo seme v nekoliko jači raztopini modre galice. Za to vzamemo 2—3 kg galice na 100 l vode, a sedaj namakamo sedaj samo 5—10 minut. V obeh slučajih priporoča se učinek galice ublažiti (nevtralizirati) z raztopnino apnenega beleža, da ne trpi kaljivost zrnja. Samoumevno je, da bomo pri tej priliki odstranili vsa plavajoča zrna, ker so ali snetljiva ali slaba.

b) V ¼ % raztopini formalina, ki ga je dobiti v vsaki lekarni. Seme namakamo v tej raztopini do pol ure.

c) V raztopini »Uspuluna«, katerega se dobi pri Kmetijski družbi v Ljubljani ali pri firmi Dr. Jenčič v Mariboru z navodilom uporabe vred. Novejša sredstva, kakor: Germison, Tasosine, Tilantin B., Segatan i. dr. se šele preiskujejo in jih nečemo obširneje sedaj opisovati.

Č) Seme razkužimo lahko i v 56 do 62°C vroči vodi za 10 do 15 minut, vendar je potrebna tukaj velika pazljivost, da je temperatura vode pravilna, ker ob višji toploti vode trpi kaljivost, ob nižji pa ne pridemo sneti do živega.

Kjer so na razpolago primerne sušilnice, n. pr. za sadje, uporabijo se lahko s pridom za desinfekcijo snetljivega semena. Seme se pusti skozi sušilnico pri temperaturi 65 do 66°C za ¼ do ½ ure. — V zadnjih dveh slučajih uporabi se seme zopet lahko

za hrano, n. pr. v slučaju, da ga nam preostane.

Od trde sneti razlikuje se prašna snet že v načinu, kako se razmnožuje. Dočim vemo, da se pri trdi sneti okužijo z njo zdrava zrna šele ob priliki mlative, se okuženje (infekcija) pri prašni sneti izvrši že ob času, ko žito cvete. V tem času namreč tvorijo snetljive rastline mesto cvetja in zrna le črna prah, ki je v bistvu seme (troši) prašne sneti. Ta prah, ozir. troše prenaša veter, slično kot moški prah, ki je v plodnici, kjer ostane zopet v razvijajočem se zrnu. Ko pa začne ob setvi zrno kaliti, zbudi se i v njem se nahajajočem trosu življenja; začne kaliti takisto i on ter tvori zopet prašno snet. — Razkuženje semena te vrste sneti je dosti težavnejše od trde, ker se, kot vemo, kal bolezni nahaja na varnem v zrnu samem. Priporočila se sledeči postopek: Za seme namenjeno zrnje namakamo par ur v mlaki vodi. S tem dosežemo, da začne tros sneti v zrnu kaliti. V tem stadiju je pa tros najbolj občutljiv ter se ga uniči sedaj najlažje. Da to dosežemo, namočimo sedaj tako zrnje v vodi z 56 do 62° C toplote za 3 do 4 ure. Pri tem paziti na pravo toploto!

Od velike važnosti v borbi proti sneti pa je razkuževanje i popolnoma zdravega semena, za katerega vemo, da ni snetiv, kajti bolezen se zanese v zemljo i drugače in ob žetvi pojavi se nam zopet snet. — Najboljša zaščitna sredstva proti sneti so pa: uporaba čistega semena iz čistih njiv, uničenje snetljivih rastlin na polju, pravilni red (kolobar), neuporaba svežega gnoja iz snetljive slame za gnojenje žita ter proti snetem odpor-

nejše semensko blago. Postoji i mišljenje, da so žita, ki klijejo hitreje, manj podvržena snetem, kakor ona, ki klijejo počasi. Dobro torej i iz tega vzroka sejati ob primerni toplini, posebno še zimna. dovolj rano.

Posavec.

V vsako občino kmetisko hranilnico in posojilnico.

Kmet je vsaki dan večji revež! Tako tarnamo vsi od kraja. Tudi postavljamo recepte, kako mu iz te revščine pomagati, kako zaustaviti njegovo obuboževanje.

Dasi so ti recepti vsi več ali manj dobri in čeprav se jih kmet prilično poslužuje, vendar noče in noče iti na bolje.

Zakaj ne? Zato, ker so na eni strani ti recepti pomanjkljivi in ker na drugi strani predpisuje večina zdravila, ki so predraga ali ki niso vsaj za enkrat še dostopna.

»Kmetiška vlada,« to je najlepši in najboljši recept, ki ga najpogostejše ponujamo. A njega uresničenje je težko, kajti za zdravilo po tem receptu je treba složenega nastopa vseh kmetov v državi. In tega še ne bomo tako hitro dočakali, kakor so nam pokazale dosedanje skušnje.

Drugi recept, ki je tudi zelo dober in katerega bolj poredko omenjamo, je gospodarska samopomoč. Ta zadnji ima to dobro, da si zdravila po njem brez večjih težav lahko pripravimo.

Poslužujemo se recepta »Samopomoči« tudi že doslej, vendar večinoma le, v kolikor je to v moči posameznika.

Ne upoštevamo pa zlatega reka: »Kar ni mogoče storiti posamezniku, je mogoče večini ali v slogi je moč!«

Samopomoč je dvojna: Samopomoč poedincev in samopomoč večjega števila poedincev. Tej drugi se pravi zadružna samopomoč.

Zadružna samopomoč ali na kratko zadruga je ono čudotvorno zdravilo, katero vsi poznamo, katerega pa se tudi vse preveč ogiblamo, pa čeprav smo se že natančno prepričali ali bi se vsaj lahko prepričali, če bi hoteli opazovati njega učinke, da je nadvse koristno.

Na tisoče in tisoče je naših kmetov, ki so jih zadruga rešile bobna in onih, ki so jim pomagale do napredka. Skoraj nobenega pa ni, ki bi ne imel od zadrug nikakih koristi, če ne neposrednih pa vsaj posrednih. No, tudi škoda so jim že povzročile. Toda temu niso bile krive zadruga kot take, temveč so bili krivi tisti, ki so to dobro stvar zlorabili, pokvarili. Vsako stvar, pa naj bo še tako koristna in potrebna, se pokvari in napravi škodljivo, če se ne zna ali noče z njo prav ravnati.

Kmečka hranilnica in posojilnica je tudi taka čudotvorna zadruga. Ona uči kmeta varčevati, za stara leta, ona mu množi z obrestmi njegove prihranke, ona varuje njegov denar pred tatovi, ona mu da posojilo po nizkih obrestih, da si more zboljšati gospodarstvo, ona ga druži s sosedi in ustvarja slogu in zaupanje itd.

Kmetiške hranilnice in posojilnice bodo pa posebno v bodoče koristne, ko bo dala država nekaj milijonov, kakor se nam obeta, za nizkoobrestna kmetiška posojila. Ta posojila se bodo mogla dobiti samo potem take zadruga.

Zato pozivamo vse tovariše, da delujejo v lastnem interesu na to, da si v vsaki občini ali vsaj v večjem kraju ustanove kmetisko hranilnico in posojilnico.

Pomisleki, češ, se ne razumemo na to, nimamo časa, pa bo vse skupaj propadlo in še plačevati bomo morali, ne drže.

Poslovanje take zadruga je zelo enostavno in se mu vsak lahko v kratkem priuči. To nam dokazujejo vzgledi drugod, ko vodijo preprosti na tisoče takih zadrug. Poleg tega imamo pa svojo Zvezo slovenskih zadrug v Ljubljani, ki preskrbi vse potrebno, kakor pravila, knjige in tiskovine ter revizorja ali inštruktorja, ki Vam vse naredi in Vas priuči poslovanja.

Čas se tudi dobi. Saj ga ni treba veliko. Vsak teden eno ali dve uri. Saj gre za Vaše koristi in za te boste ja imeli nekoliko časa. Saj ga imate še za svojo škodo!

Propade ali falira pa taka zadruga tudi ne, če se jo nalašč ne zavoji. No in nalašč pa tudi skozi okno lahko pademo in si zlomimo vrat. Zato pa še ne bomo zazidali oken, temveč bomo le bolj pazili. In tako je tudi s tako zadrugo! Na delo torej;

Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani

je izdala doslej sledeče knjige:

Ciril Jeglič: »Obrazi, broširani komad polplatin vezani platno vezani . . .	25.—
Fr. Tovornik: »Stara pravda nekdanje kmečke povesti iz kmečkih bojev za svobodo . . .	25.—
Dr. Milan Hodža: Češki kmetijski minister: »Agrarizem in Slovanstvo . . .	10.—
Cvetko Golar: »Vdova Rošinkac, komedija v treh dejanjih, broširana polplatin vezana . . .	25.—
Kuharske bukvice za kmečke žene in dekleta ali sto jedi za kmečke ljudi . . .	10.—
Dohodninski davek. Kako se napoveduje in kako se sestavljajo pritožbe. Napisal davčni strokovnjak . . .	10.—
Matija Gubec, kmetijski kralj . . .	2.—
Pri pošiljanju po pošti zaračuna tudi poštno stroške.	
Knjigotržnicam in drugim prodajalcem daje 25% popusta.	
Poleg tega izhaja tudi »Grudac, list za ljudsko prosveto, ki izhaja enkrat na mesec in stane letno . . .	30.—
za dijake in vojaške stane letno . . .	20.—
in letno Kmetijski koledar, žepne oblike, ki stane izdaj za leto 1926 . . .	10.—

Vse gornje knjige se dobe pri:

Kmetijski tiskovni zadrugi v Ljubljani, Janez Trdinova ulica št. 8 in pri vseh knjigotržnicah.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg šte. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše. Vezane vloge obrestuje po dogovoru. — Podeljuje proti dobremu poročstvu osebnih, trgovskih in obrtnih, posebno kratkoročnih kreditov.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

MARIBOR, KAMNIK, NOVO MESTO, PTUJ, RAKEK, KONJICE, SLOVENJGRAD

DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 4 (V LASTNI STAVBI)

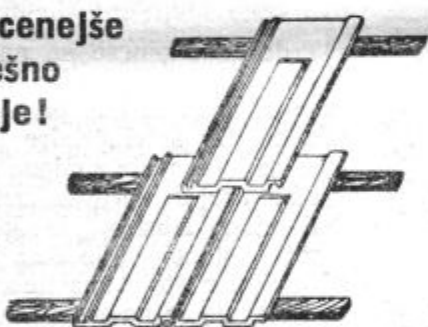
Kapital in rezerve preko Din 19.000.000—

Izvršuje vse bančne posle najtočnejše in najkulantnejše

EKSPOZITURA: PREVALJE

Brzjavke: Trgovska
Telefoni: 139, 146, 458

Najcenejše
strešno
kritje!

ZDRUŽENE OPEKARNE D. D.
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 13

preje
VIDIC - KNEZ

TOVARNE NA VIČU IN BRDU

nadijo v poljubni množini — takoj dobavno — najboljše preizkušene modele strešnikov z eno ali dvema zarezama kakor tudi bobrovcev (biber) in sidno opeko. — Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!

STBKLNI STREŠNIK VEDNO V ZALOGI.

Ljubljanska posojilnica

R. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Mestni trg 6

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše.

Večje in stalne vloge obrestuje po dogovoru.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, poročstva in proti zastavitvi.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. - INDUSTR. DELNIŠKA DRUŽBA
LJUBLJANA

Simon Gregorčičeva ulica 13
Telefon št. 552 Telefon št. 552

Se priporoča za izdelavo vseh v tiskarsko stroko spadajočih del.

LASTNA KNJIGOVEZNICA

SVOJI K SVOJIM!

Kdor hoče imeti dobre, trpežne, trajne in lične

VOZOVE

od preprostih do najfinejših kočij, naj naroči iste pri

FRANC PETKOVŠEK-u, kolarju,
DRENOV GRČ PRI VRHNIKI

Sprejema tudi popravila in vsa v to stroko spadajoča dela.

Postrežba točna. Cena konkurenčna.

Izšla je

BLASNIKOVA

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1926,

ki ima 363 dni.

„VELIKA PRATIKA“

je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil najbolj vpoštevani že od naših pradedov.

Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini, zato pride prav vsaki slovenski rodbini.

Dobl se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi jo ne bilo o dobili, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednikov

tiskarna in litografski zavod

LJUBLJANA — BREG ŠTEV. 12.

„Panonija“

osrednja gospodarska zadruga
Maribor

Izvoz sadja, krompirja in drugih kmetiskih pridelkov preskrba kmetijskih in gospodarskih potrebščin.

Prostori v Meljski ulici 12 na dvorišču (prej „Orient“).

KDOR KUPUJE BLAGO

za

moške in ženske obleke

najde dobro, trpežno in veliko

izbiro po najnižji ceni v čez

50 let obstoječi manufakturni

trgovini

R. MIKLAUC

„Pri Škofu“. — Ljubljana.

Najboljše in zato najcenejše kupite edino le pri

Josip Petelinc

pletanine, majce, volno, žepne robce, kravate, palice, nahrbtnike, spodnje hlače, otroško trikot perilo, kompletne potrebščine za čevljarje, krojače, sedlarje, šivilje

v Ljubljani

ob vodi, blizu Prešernovega spomenika.

Na veliko in malo!

Krojači, šivilje in nešivilje!

S 1. novembrom pričetek krojnih tečajev.

Razpošiljanje in izdelovanje krojev po merah.

Krojni pouk s pošto polom učnih ribz.

Dipl. krojna šola, Zidovska 5, Ljubljana.

ARBORIN

sredstvo za zatiranje škodljivcev na sadnem drevju, gosenični lep, cepilno smolo in druga razkuževalna sredstva za dom, vrt in hlev izdeluje tvrdka

CHEMOTECNA D. Z. O. Z.

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠT. 10. — (Na dvorišču.)

KUPIM

kmečki mlin

ali ga pa tudi po novem letu vzamem v najem ali za splovino. — Krošelj Franc, mlinar v Sentjurju pod Kumom.

„DUNGIT“

najboljše sredstvo za konzerviranje in zboljšanje hlevskega gnoja izdeluje in priporoča ter vsakovrstna pojasnila daje

Prva jugoslovanska tvornica za „DUNGIT“ v Ljubljani

„Tvrdka ANTON KOB“ v Ljubljani, lžanska cesta št. 22.

(Tovarna v Borovnici.)

V zalogi pri Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani.

Edino najboljši

Telefon 913

Šivalni stroji in kolesa

so le Josip Petelinc-a Ljubljana

(blizu Prešernovega spomenika ob vodi)

znamke Gritzner, Phönix in Adler

za rodbinsko, obrtno in industrijsko rabo.

Pouk v vezenju in krpanju brezplačen.

Večletna garancija. Delavnica na razpolago.

Naročajte Kmetijsko Matico Naročajte

Največje vrtnarsko podjetje v Jugoslaviji

VRT Džamonja in drugovi,

dr. z o. zav., Maribor.

Največji izbor raznovrstnih plemenitih sadnih drevcev (cepoj) v najplemenitejših vrstah in v vseh oblikah. Plemenite vinske trte na američanskih podlogah, kakor tudi cepe in podloge istih. Seme zelenjave, cvetja in gospodarskih rastlin. Cvetje v loncih in razno ukrasne grmovje in drevje imamo celo leto. — Zahtevajte cenik!

KRČNE ŽILE

si zavarujte s pat. ANTIVARIX obvezo.

CENA DIN 150.—.

Naročila:

M. BARTL, Ljubljana
Stritarjeva ulica šte. 2.